

Utgiftsområde 4

Rättsväsendet

Utgiftsområde 4 – Rättsväsendet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Rättsväsendet	4
2.1	Utgiftsombudets omfattning.....	4
2.2	Utgiftsutveckling.....	5
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	6
2.4	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	6
2.5	Resultatredovisning.....	7
2.5.1	Utvecklingen av brottsligheten, tryggheten och förtroendet för rättsväsendet.....	7
2.5.2	Flödet i rättskedjan.....	13
2.5.3	Dömande verksamhet.....	21
2.5.4	Brottsförebyggande arbete.....	23
2.5.5	Stöd till brottsoffer.....	25
2.5.6	Utveckling av rättsväsendets kostnader 2010–2019	29
2.6	Analys och slutsatser	30
2.7	Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet.....	33
2.8	Politikens inriktning	44
2.8.1	Fortsatta förstärkningar av rättskedjan	44
2.8.2	Insatser mot brott i kriminella nätverk	45
2.8.3	Åtgärder för att förebygga brott och stödja brottsutsatta.....	46
2.8.4	Effektivare och mer ändamålsenliga system	48
2.8.5	Insatser för att möta den tekniska och samhälleliga utvecklingen.....	48
2.9	Den årliga revisionens iakttagelser.....	49
2.9.1	Reservation avseende Brottsförebyggande rådet.....	49
2.10	Budgetförslag.....	50
2.10.1	1:1 Polismyndigheten.....	50
2.10.2	1:2 Säkerhetspolisen.....	53
2.10.3	1:3 Åklagarmyndigheten.....	54
2.10.4	1:4 Ekobrottsmyndigheten.....	55
2.10.5	1:5 Sveriges Domstolar.....	56
2.10.6	1:6 Kriminalvården.....	58
2.10.7	1:7 Brottsförebyggande rådet	60
2.10.8	1:8 Rättsmedicinalverket.....	61
2.10.9	1:9 Gentekniknämnden	63
2.10.10	1:10 Brottsoffermyndigheten.....	64
2.10.11	1:11 Ersättning för skador på grund av brott	65
2.10.12	1:12 Rättsliga biträden m.m.	65
2.10.13	1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	67
2.10.14	1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar.....	68
2.10.15	1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.....	69
2.10.16	1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	70
2.10.17	1:17 Domarnämnden	71
2.10.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering.....	72

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget 1:1 *Polismyndigheten* besluta om förvärv av aktier eller andelar i företag och om kapitaltillskott till företag för att skydda de personer eller den verksamhet som bedrivs vid Polismyndigheten inom ramen för en särskilt beslutad skyddsidentitet enligt lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter samt att besluta om försäljning eller avveckling av företag som har förvärvats i detta syfte (avsnitt 2.10.1).
2. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2021 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Polismyndigheten	30 488 405
1:2 Säkerhetspolisen	1 739 849
1:3 Åklagarmyndigheten	1 718 907
1:4 Ekobrottsmyndigheten	744 509
1:5 Sveriges Domstolar	6 420 878
1:6 Kriminalvården	10 448 290
1:7 Brottsförebyggande rådet	171 919
1:8 Rättsmedicinalverket	500 248
1:9 Gentekniknämnden	4 771
1:10 Brottsoffermyndigheten	43 553
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	121 953
1:12 Rättsliga biträden m.m.	3 650 857
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	19 174
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	62 157
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	21 472
1:17 Domarnämnden	9 648
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	224 000
Summa anslag under utgiftsområdet	56 430 577

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	55 000	2022
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet	55 000	

2 Rättsväsendet

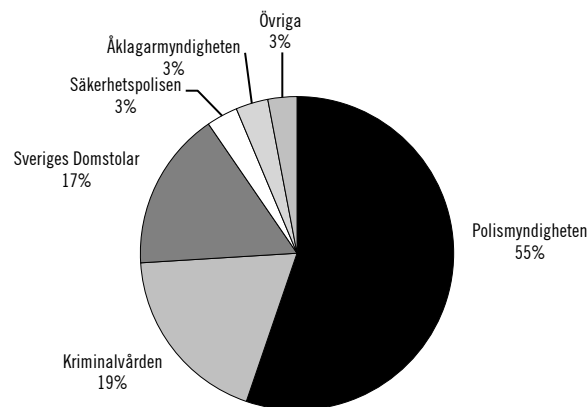
2.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att öka tryggheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga brott, utreda brott, se till att den som begått brott lagförs, verkställa påföljder och rättsliga anspråk och ge stöd till dem som drabbats av brott. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom polisen och åklagarväsendet, Sveriges Domstolar samt Kriminalvården. Dessutom ingår Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet (Brå), Brottsoffermyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Domarnämnden och Gentekniknämnden.

Under 2019 fördelade sig kostnaderna mellan myndigheterna inom rättsväsendet enligt diagram 2.1.

Diagram 2.1 Kostnad per myndighet inom rättsväsendet 2019

Procentuell fördelning

Källa: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2019.

Utvecklad resultatredovisning till riksdagen

Ett arbete har bedrivits inom Regeringskansliet för att utveckla resultatredovisningen till riksdagen (se vidare Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.4). Arbetet har medfört att resultatredovisningen i årets budgetproposition ser annorlunda ut jämfört med tidigare år.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Budget 2020 ¹	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
1:1 Polismyndigheten	26 547	28 547	28 751	30 488	32 387	32 764
1:2 Säkerhetspolisen	1 555	1 681	1 574	1 740	1 764	1 785
1:3 Åklagarmyndigheten	1 602	1 699	1 685	1 719	1 734	1 755
1:4 Ekobrottsmyndigheten	692	736	737	745	749	757
1:5 Sveriges Domstolar	5 887	6 272	6 087	6 421	6 468	6 552
1:6 Kriminalvården	9 020	9 468	9 596	10 448	11 301	11 678
1:7 Brottsförebyggande rådet	153	166	166	172	173	175
1:8 Rättshjälpverket	451	484	482	500	516	522
1:9 Gentekniknämnden	5	6	4	5	5	5
1:10 Brottsförebyggande myndigheten	48	48	49	44	44	44
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	105	122	120	122	202	202
1:12 Rättsliga biträden m.m.	3 063	3 663	3 714	3 651	2 386	2 386
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	94	113	114	40	40	40
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	13	19	15	19	19	19
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47	57	57	62	57	57
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	17	21	20	21	22	22
1:17 Domarnämnden	8	9	8	10	10	10
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	78	143	129	224	199	179
Totalt för utgiftsområde 4	49 383	53 255	53 309	56 431	58 076	58 953

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2021–2023 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	51 731	51 731	51 731
Pris- och löneomräkning ²	795	1 202	1 782
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	3 904	5 143	5 440
varav BP21 ³	1 891	2 881	3 206
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	56 431	58 076	58 953

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2021 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2021
Transfereringar ¹	3 750
Verksamhetsutgifter ²	52 014
Investeringar ³	666
Summa utgiftsram	56 430

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2019 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet innebär att rättsskipning och annan myndighetsutövning ska vara förutsebar och enhetlig samt bedrivs med hög kvalitet. Med rättstrygghet avses att enskilda personer och andra rättssubjekt ska vara skyddade mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, frihet, integritet och egendom.

Målen är beslutade av riksdagen (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87).

Regeringens arbete ska även bidra till att Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling genomförs och att flera av målen i agendan uppfylls. Det gäller bl.a. agendans mål om att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling (mål 16), uppnå jämställdhet (mål 5) samt göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara (mål 11).

2.4 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen avseende riksdagens mål för kriminalpolitiken – minskad brottslighet och ökad trygghet – används följande indikatorer:

- upplevelse av trygghet enligt Nationella trygghetsundersökningen
- antal anmälda brott inom olika brottskategorier
- utsatthet för brott enligt Nationella trygghetsundersökningen.

Rättsväsendets mål, den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet, rör komplexa begrepp som är svåra att fånga i enskilda indikatorer. Såväl rättssäkerheten som rättstryggheten förutsätter dock ett välutvecklat och välfungerande rättsväsende, vilket kan beläggas med information som mäter kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet. Sådan information redovisas också i resultatredovisningen. En viktig del av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras i rättskedjans olika delar. Sådan information, tillsammans med information om brottsförebyggande arbete och stöd till brottsoffer, redovisas också. Rättssäkerheten och rättstryggheten är beroende av människors förtroende för rättsväsendet. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. För att mäta förtroendet för rättsväsendet används följande indikator:

- förtroende för rättsväsendet enligt Nationella trygghetsundersökningen.

Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är en frågeundersökning som genomförs årligen sedan 2006 av Brå. Undersökningen riktar frågor om utsatthet för brott, upplevelse av trygghet samt förtroende för och erfarenheter av rättsväsendet till ett urval av personer mellan 16 och 84 år i befolkningen. År 2017 reviderades undersökningens metod, flera nya brottstyper infördes och urvalet utökades från 20 000 till 200 000. För att möjliggöra jämförelser över tid har Brå genomfört nya beräkningar av resultat som publicerats före 2017. För motsvarande resultat före omräkningen, se tidigare NTU-publikationer. Den statistik som är individbaserad redovisas uppdelat på kön när sådan statistik finns och det är relevant i förhållande till det som redovisas.

2.5 Resultatredovisning

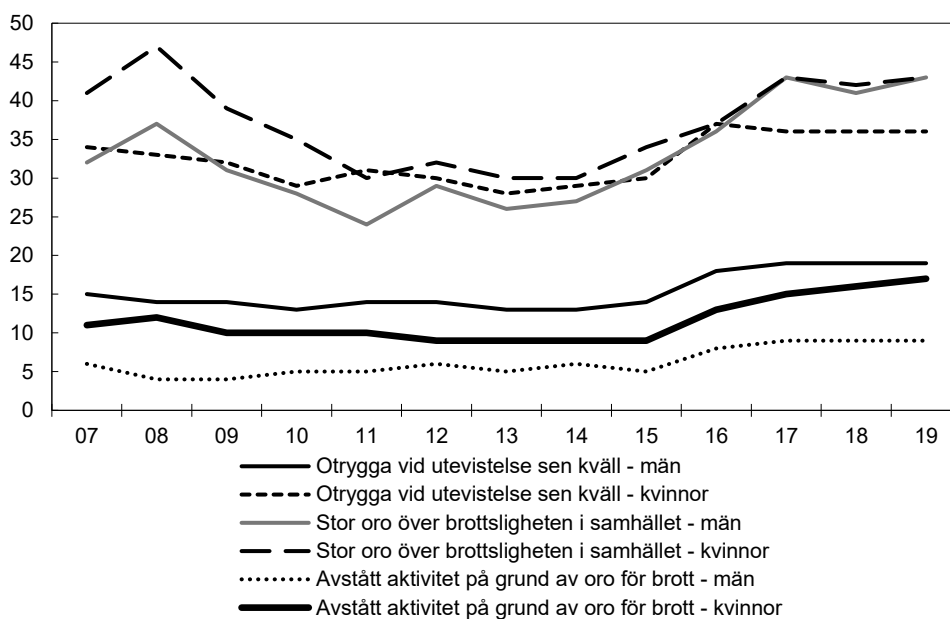
2.5.1 Utvecklingen av brottsligheten, tryggheten och förtroendet för rättsväsendet

Kvinnor mer otrygga än män

Att öka tryggheten är ett kriminalpolitiskt mål som rättsväsendets myndigheter, men även andra samhällsaktörer, bidrar till. NTU mäter flera olika aspekter av otrygghet, exempelvis otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna bostadsområdet, oro över brottsligheten i samhället och om man avstått från någon aktivitet på grund av oro för att utsättas för brott. En majoritet av befolkningen uppger att de är trygga men sedan 2016 har nivåerna av otrygghet varit något högre än åren dessförinnan. År 2019 uppgav 28 procent av befolkningen att de var otrygga vid utevistelse sent på kvällen. Som framgår av diagram 2.2 upplever kvinnor överlag betydligt större otrygghet än män.

Diagram 2.2 Indikatorer på otrygghetens utveckling

Andel otrygga/oroliga/som avstått aktivitet

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

År 2019 uppgav 36 procent av kvinnorna att de känner sig otrygga vid utevistelse en sen kväll i det egna bostadsområdet, att jämföra med 19 procent av männen. Bland kvinnorna upplever 17 procent att oron för att utsättas för brott påverkat dem att avstå från någon aktivitet, exempelvis gå på en promenad eller besöka en restaurang,

jämfört med 9 procent av männen. Det finns således skäl att särskilt uppmärksamma kvinnors otrygghet. Otryggheten i samhället är ojämnt fördelad även på andra sätt. Betydligt fler äldre än yngre oroar sig för brottsligheten i samhället. Brå har också visat att otryggheten är särskilt utbredd i socialt utsatta områden (Brå 2018:6). Efter revideringen av metoden i NTU 2017 är det inte längre möjligt att på samma sätt som tidigare redovisa uppgifter om brott och otrygghet i socialt utsatta områden. Därför har Brå fått i uppdrag att föreslå hur man fortsatt kan ta fram dessa uppgifter (Ju2019/01031/KRIM). Uppdraget ska redovisas senast den 15 september 2020.

Fortsatt stort antal anmälda bedrägerier men färre bostadsinbrott

Efter en tydlig ökning av antalet anmälda brott under åren 2006–2009 stabiliserades nivån kring 1,4 miljoner anmälda brott per år under några år, för att från 2014 återigen öka. År 2019 anmäldes ungefär 1,55 miljoner brott i Sverige, vilket är i princip samma nivå som 2018. Även om denna utveckling inte behöver betyda att fler brott begås ställs stora krav på rättsväsendet, som fått allt fler ärenden att hantera.

Utvecklingen över tid av antalet anmälda brott har i hög grad påverkats av att antalet anmälda bedrägerier ökat kraftigt. Under den senaste tioårsperioden har anmälda bedrägerier ökat med 118 procent (se tabell 2.4). Utvecklingen beror i hög grad på ökad internetanvändning i samhället, som bidrar till nya metoder och möjligheter att begå bedrägeribrott. År 2019 låg antalet anmälda bedrägerier fortsatt på en antalsmässig hög nivå men antalet anmälda bedrägeribrott var färre 2019 än året innan (-4 procent). De bedrägerityper som hade flest anmälningar 2019 var kortbedrägerier (ca 129 000 anmälda brott), följt av identitetsbedrägeri (ca 27 300) och annonsbedrägeri (ca 16 300).

De anmälda tillgreppsbrotten utgör en antalsmässigt stor del av samtliga anmälda brott. Tillgreppsbrotten fortsatte att minska 2019, en trend som pågått i många år. Minskningen 2019 avsåg ett flertal olika brott, bl.a. minskade fickstölder och inbrott i bostad eller fritidshus. Under året minskade antalet anmälda bostadsinbrott tydligt. År 2019 anmäldes ca 14 700 inbrott i lägenhet eller villa, vilket motsvarar en minskning med 26 procent under de senaste tio åren och 14 procent jämfört med året innan.

Skadegörelsebrotten utgör också en betydande andel av de anmälda brotten. Antalet anmälda skadegörelsebrott har varierat kraftigt över åren utan någon tydlig trend men med betydande påverkan på det totala antalet anmälda brott enskilda år. År 2019 ökade antalet anmälda skadegörelsebrott jämfört med året innan.

De anmälda sexualbrotten fortsatte att öka 2019. Under året anmäldes tre procent fler sexualbrott än året innan. Majoriteten av anmälningarna rör våldtäkt eller sexuella ofredanden. Antalet anmälda våldtäkter ökade mot såväl flickor och kvinnor som mot pojkar och män. Antalet anmälda sexualbrott har länge ökat i Sverige. Enligt Brå (2017:5 och 2019:5) kan denna utveckling delvis förklaras av en ökad uppmärksamhet kring sexualbrott, som sannolikt har resulterat i en högre benägenhet att anmäla sådana brott. Även en ökad tillgång till internet och smarta mobiltelefoner kan i viss mån ha bidragit till att öka förutsättningarna för förövare att begå vissa typer av sexualbrott. Över tid har antalet anmälda våldtäkter också påverkats av lagändringar (2005, 2013 och 2018) som innebär att våldtäktsbegreppet har utvidgats.

Antalet anmälda fall av misshandel ökade något 2019 i jämförelse med året innan, vilket framför allt beror på fler sådana anmälda brott mot barn 0–17 år. Anmäld misshandel mot kvinnor 18 år eller äldre minskade något under året medan misshandelsbrott mot män 18 år eller äldre var oförändrat. Anmäld misshandel mot barn har ökat under flera decennier, vilket bl.a. beror på en ökad anmälningsbenägenhet vid exempelvis förskolor och skolor.

Tabell 2.4 Anmälda brott och procentuell utveckling

	Antal anmälda brott 2019	Procentuell förändring sedan 2010	Procentuell förändring sedan 2018
Misshandel	84 575	-4 %	2 %
Sexualbrott	23 197	35 %	3 %
Tillgrepp	435 962	-17 %	-2 %
Bedrägeri	228 473	118 %	-4 %
Skadegörelsebrott	204 562	24 %	8 %
Brott mot trafikbrottslagen	85 668	11 %	-7 %
Brott mot narkotikastrafflagen	113 071	29 %	6 %
Samtliga brott	1 548 406	13 %	0 %

Källa: Officiell kriminalstatistik.

Långt ifrån alla brott anmäls och benägenheten att anmäla kan variera över tid och mellan olika brottskategorier. Antalet anmälda brott är således ingen tillförlitlig indikator på brottslighetens utveckling. Exempelvis är nivån på antalet anmälda trafik- och narkotikabrott i stor utsträckning ett resultat av polisens spanings- och ingripandeverksamhet. Frågeundersökningar som NTU är ett viktigt komplement för att kunna bedöma brottsutvecklingen.

Utsattheten för brott har enligt NTU ökat något

NTU omfattar ett drygt tiotal vanliga brottstyper som drabbar enskilda personer och hushåll. I NTU 2019, som avser utsatthet för brott under 2018, uppgav 26,4 procent av de svarande att de utsatts för något brott mot enskild person. Det är något högre än året innan, då andelen var 24,7 procent. Bland kvinnor är det 27,7 procent som uppger att de utsattes för brott mot enskild person under 2018, medan motsvarande andel för män är 25 procent. I NTU är utsattheten störst för hot, sexualbrott och trakasserier. Män uppger i större utsträckning än kvinnor att de har utsatts för misshandel, personrån och bedrägerier, medan en större andel kvinnor än män uppger att de har utsatts för sexualbrott och trakasserier. Det är också vanligare att kvinnor uppger att de utsatts för brott i en nära relation. I NTU 2017, som avser utsatthet för brott 2016, uppgav de kvinnor som utsatts för misshandel att gärningspersonen i 40 procent av fallen var en närstående medan motsvarande andel bland män endast var 3 procent.

De allt fler anmälda bedrägerierna har under åren också återspeglats i NTU, om än inte lika tydligt. En förklaring till detta kan vara att NTU inte omfattar brott som riktas mot företag. Från och med NTU 2017 redovisas utsattheten för bedrägerier uppdelat på försäljningsbedrägerier och kort-/kreditbedrägerier. Det är ungefär lika vanligt att bli utsatt för båda dessa typer av bedrägerier, ca 5 procent uppgav att de utsatts under 2018. Sedan 2017 har även brottstyperna nätcränkning och fickstöld tillkommit i NTU. Som framgår av tabell 2.5 nedan var utsattheten för fickstöld ungefär densamma för både män och kvinnor 2018, medan en något högre andel män än kvinnor utsattes för nätcränkning.

Tabell 2.5 Andel utsatta för brott mot person 2018

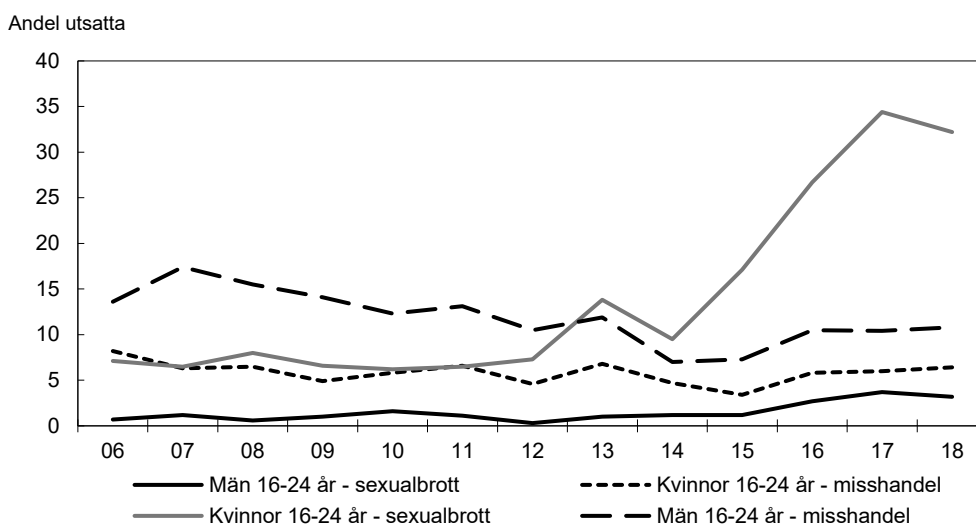
Procent

	Samtliga	Män	Kvinnor
Misshandel	3,5	4,4	2,8
Hot	9,1	9,4	8,9
Sexualbrott	6,0	1,6	9,9
Personrån	1,4	2,1	0,8
Trakasserier	8,2	7,4	8,9
Fickstöld	2,8	2,7	2,9
Försäljningsbedrägeri	5,1	5,7	4,5
Kort-/kreditbedrägeri	5,4	6,0	4,9
Nätkränkning	2,5	2,8	2,3
Något brott mot enskild person	26,4	25,0	27,7

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Efter några år på lägre nivåer har utsattheten för misshandel i NTU ökat något sedan 2016, från 3,1 procent till 3,5 procent 2018. Utsattheten för misshandel bland unga män, som är den mest utsatta gruppen, är dock fortfarande tydligt lägre än för tio år sedan (se diagram 2.3). Uppgifter från Socialstyrelsens patientregister visar också att allt färre personer det senaste decenniet har intagits i slutenvård och öppen specialistvård på grund av misshandel, en utveckling som är än mer tydlig i relation till den växande befolkningen.

De senaste åren har den självrapporterade utsattheten för sexualbrott ökat tydligt, både bland kvinnor och män. Sexualbrott i NTU innefattar ett brett spektrum av brott – från straffrättsligt lindrigare händelser såsom kränkande sexuella kommentarer, till mycket allvarliga brott såsom våldtäkt. Mest utsatta är yngre kvinnor, även om utsattheten minskat något 2018 jämfört med året innan (se diagram 2.3). De senaste årens utveckling är svårtolkad. Enligt Brå (2019:5) avser de senaste årens ökning i NTU främst mindre allvarliga sexualbrott. Till en betydande del torde detta handla om en ökad benägenhet att tala öppet om sin utsatthet. Enligt Brå är det dock inte möjligt att dra några säkra slutsatser kring utvecklingen och sexualbrotten behöver även fortsättningsvis följas noga över tid. Brå har utvärderat tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 juli 2018 (Brå 2020:6). Utvärderingen visar att lagen redan fått effekt i form av att antalet åtal och fällande domar har ökat efter lagändringen. Även nya typer av fall har gått till domstol.

Diagram 2.3 Andel unga kvinnor och män (16–24 år) utsatta för misshandel och sexualbrott

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

NTU mäter också egendomsbrott mot hushåll. Dessa har minskat sedan mätningarna började 2006, vilket beror på att de fordonsrelaterade brotten har blivit färre. Det vanligaste egendomsbrottet mot hushåll är cykelstöld, under 2018 uppgav 11 procent att de utsattes, en nivå som legat stabilt under hela mätperioden. Knappt två procent av hushållen uppger att de utsatts för bostadsinbrott under 2018, en siffra som varit relativt stabil genom åren.

Utsattheten för brott är ojämnt fördelad i befolkningen. NTU 2019 visar att 6,6 procent hade drabbats av nästan tre fjärdedelar av de brott mot person som rapporterades i undersökningen. Särskilt utsatta grupper är ensamstående föräldrar och svenskfödda personer med två utrikesfödda föräldrar. Yngre är mer utsatta för brott än äldre men många äldre är av åldersrelaterade skäl särskilt sårbara för exempelvis vissa typer av bedrägerier och stölder i hemmet.

NTU mäter även självrapporterad utsatthet för hatbrott. Hatbrott med främlingsfientliga motiv är klart vanligast, oftast uttryckta som hot eller trakasserier. Enligt de senaste resultaten, som avser ett medelvärde för åren 2014–2016, uppgav 1,6 procent av befolkningen att de utsatts för främlingsfientliga hatbrott (Brå 2018:10). Kvinnor och män är utsatta för främlingsfientliga hatbrott i ungefär samma utsträckning (1,3 respektive 1,9 procent under perioden 2014–2016). Utsattheten för hatbrott är tydligt högre bland yngre åldersgrupper, brotten sker ofta på allmänna platser och gärningspersonen är vanligtvis obekant för brottsoffret.

Som tidigare nämnts är otryggheten enligt NTU tydligt högre i vissa socialt utsatta områden än i landet som helhet. I dessa områden är även utsattheten för brott högre men skillnaden är relativt liten och har minskat över tid (Brå 2018:9). En möjlig förklaring till att otryggheten ändå är väsentligt mer utbredd i dessa områden kan vara att det där i högre grad förekommer brottslighet som inte fångas upp av NTU, såsom skjutningar, bilbränder och öppen narkotikahandel. Brå har visat att ordningsproblem som nedskräpning, buskörningar och skadegörelse i betydligt högre utsträckning upplevs som ett problem i dessa områden (2018:6). Det finns även i olika grad en tystnadskultur mot rättsväsendet i socialt utsatta områden. Orsakerna till tystnadskulturen uppges vara rädsla för hot och våld, att en polisanmälan inte leder till något och bristande förtroende för polis och andra myndigheter (Brå 2019:10).

Skjutningar och dödligt våld i den kriminella miljön har ökat

Det går varken utifrån kriminalstatistik eller NTU att få en heltäckande bild av den brottslighet som begås av kriminella nätverk. Enligt Brå (2016:12) finns en bredd av aktörer och nätverk inom den organiserade brottsligheten med delvis olika sammansättning och karaktär. Enligt den myndighetsgemensamma lägesbilden om organiserad brottslighet 2019 bedömer myndigheterna att den ökade globaliseringen och digitaliseringen påverkar den organiserade brottsligheten. De kriminella nätverken arbetar alltmer gränsöverskridande. Brottsligheten mot välfärds- och förmånssystemen är fortsatt omfattande. Det kan handla om felaktiga arbetstillstånd, osanna intyg och oriktig folkbokföring som orsakar felaktiga utbetalningar. För att få en bättre bild av den organiserade brottslighetens utveckling har Polismyndigheten tagit fram en nationell modell för att kartlägga kriminella nätverk.

Enligt statistik från Polismyndigheten har antalet skjutningar med dödlig utgång i kriminella miljöer ökat kraftigt, från ca tio fall per år i början av 2000-talet, till omkring 40 fall per år de senaste tre åren. Enligt uppgifter från Socialstyrelsens patientregister har även antalet personer som skadas av skjutvapenvåld ökat de senaste tio åren, från ca 60 personer år 2009 till knappt 150 personer år 2018, och av dessa är en majoritet män. Enligt Polismyndigheten uppgick det totala antalet skjutningar år 2019 till 334, vilket är något fler än 2018 och 2017, då 306 respektive 324 skjutningar bekräftades. Även antalet sprängningar har ökat. Enligt statistik från Brå anmäldes 2019 257 fall av allmänfarlig ödeläggelse genom sprängning, motsvarande siffra för 2018 var 162 fall.

Narkotikabrottsligheten är en central del av den brottslighet som har koppling till kriminella nätverk. Den är också nära kopplad till våldsbrottsligheten. Uppgifter från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) visar att narkotikabruket ökat något under senare år, i synnerhet avseende användning av cannabis och narkotikaklassade läkemedel. Antalet narkotikarelaterade dödsfall har blivit fler de senaste tio åren. Under de senaste åren har ungefär en fjärdedel av dödsfallen rört kvinnor (CAN 2019 rapport 180).

Skjutvapenvåldet har ofta sin grund i konflikter med koppling till narkotikamarknaden eller i personliga relationer (Brå 2019:3). Användning av skjutvapen kan även vara ett sätt att bygga upp, stärka och upprätthålla en position i den kriminella miljön, samtidigt som våldet kan öka behovet av att skydda sig från andra individer som agerar på samma sätt.

År 2019 konstaterades 111 fall av dödligt våld. Det är 3 fler fall än året innan. Vissa typer av dödligt våld har minskat över tid, medan andra ökar. Antalet fall av dödligt våld med skjutvapen har ökat betydligt de senaste åren, medan dödligt våld mot barn och alkoholrelaterat dödligt våld mellan vuxna män har minskat. Sett ur ett längre tidsperspektiv är det dödliga våldet totalt sett lägre i dag än vad det var under början av 1990-talet. Det dödliga våldet mot kvinnor har också minskat under de senaste decennierna. Särskilt tydligt är detta i förhållande till befolkningsutvecklingen. År 2019 uppgick antalet fall av dödligt våld mot kvinnor till 25 fall, varav 16 fall avsåg dödligt våld i parrelation (vilket är 6 färre fall än 2018). Den långsiktiga trenden är att dödligt våld mot kvinnor i parrelation minskar något.

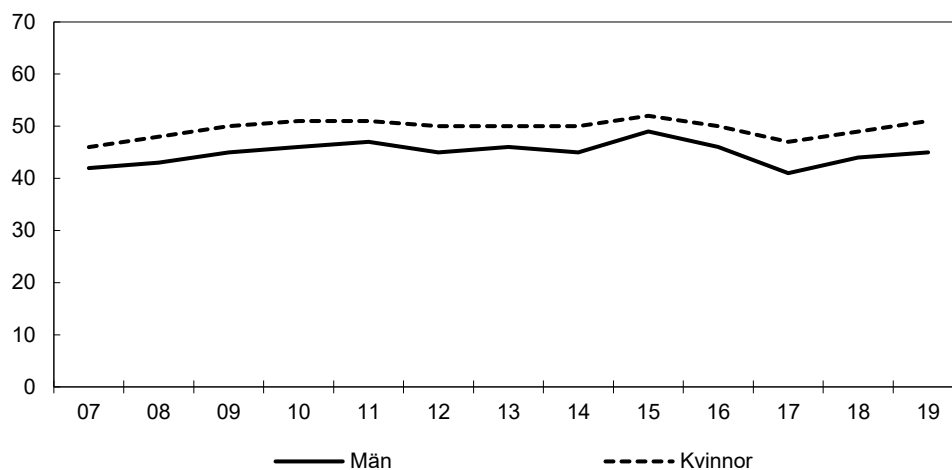
Fortsatt högt förtroende för rättsväsendet

Förtroendet för rättsväsendet fortsatte att öka 2019, då 48 procent uppgav att de hade ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet som helhet. Motsvarande andel 2018 var 47 procent. Kvinnor har något högre förtroende för rättsväsendet än vad män har (se diagram 2.4). Det är också något vanligare att personer i medelåldern har högre förtroende för rättsväsendet än yngre och äldre. Utrikesfödda personer och

personer med minst en svenskfödd förälder har ett högre förtroende för rättsväsendet som helhet medan personer som är svenskfödda men har två utrikesfödda föräldrar har ett lägre förtroende för rättsväsendet som helhet.

Diagram 2.4 Förtroendet för rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

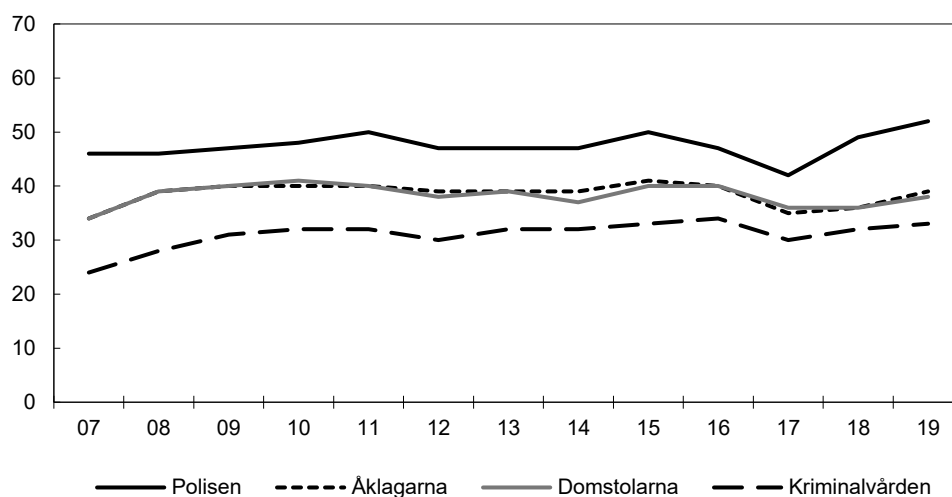

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Nivån på förtroendet skiljer sig åt mellan olika myndigheter i rättsväsendet, vilket är naturligt givet deras olika uppgifter och roller. År 2019 ökade förtroendet för alla myndigheter i rättsväsendet jämfört med 2018 (se diagram 2.5). För samtliga myndigheter är förtroendet högre än vid den första undersökningen 2007.

Diagram 2.5 Förtroende för myndigheter i rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

2.5.2 Flödet i rättskedjan

En viktig del i bedömningen av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras i rättskedjans olika delar. I detta avsnitt redovisas statistik över anmälda brott, utredning och lagföring samt verkställighet av utdömda påföljder. Domstolarnas verksamhet redovisas separat eftersom domstolarna inte enbart hanterar brottmål. Verksamhet som inte rör ärendeflödet i brottmålsprocessen, exempelvis brottsförebyggande arbete och stöd och information till brottsoffer ingår inte i denna beskrivning utan redogörs för separat.

Något ökat inflöde i rättskedjan

Enligt den officiella kriminalstatistiken anmäldes närmare 1,55 miljoner brott i Sverige 2019, vilket är i princip samma nivå som 2018 (ordningsböter som utfärdas av polis ingår inte i denna statistik). Ett ärende som inkommer till en brottsbekämpande myndighet innehåller ett eller flera anmälda brott. Under 2019 ökade antalet inkomna ärenden till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Till Polismyndigheten inkom 1,26 miljoner brottsärenden, exklusive ärenden från övervakning med trafiksäkerhetskameror. Det är en ökning med 1,3 procent i förhållande till året innan och 6 procent under en tioårsperiod. Antalet inkomna ärenden till Åklagarmyndigheten uppgick till nästan 172 000, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år. Vid Ekobrottsmyndigheten minskade antalet registrerade inkomna ärenden med 26 procent jämfört med året innan och uppgick till drygt 7 400. En inkommen anmälan till Ekobrottsmyndigheten innefattande ett stort antal ärenden hade dock inte helt hunnit registreras vid årets utgång och om man räknar med dessa inkomna men inte registrerade ärenden låg ärendeinflödet på motsvarande nivå som förra året.

Rättsväsendets förutsättningar att hantera och klara upp de anmälda brotten är i stor utsträckning beroende av hur brottsstrukturen ser ut, dvs. vilken typ av brott som anmäls. För att tolka utredningsresultatet krävs därför kunskap om de anmälda brotternas karaktär och sammansättning. Den anmälda brottsligheten kan grovt delas in i tre kategorier med olika förutsättningar för utredningsarbetet: ingripandebrott samt offerbrott med eller utan interaktion mellan gärningspersonen och den brottsdrabbade. Ingripandebrott såsom trafik- och narkotikabrott är generellt sett relativt enkla att klara upp medan offerbrott med interaktion, såsom hot och misshandel, i allmänhet bedöms vara medelsvåra att klara upp. Offerbrott utan interaktion, exempelvis skadegörelse samt vissa stölder och bedrägerier, är överlag svåra att klara upp.

Majoriteten av de brott som anmäldes 2019 var offerbrott utan interaktion (ca 56 procent), följt av offerbrott med interaktion (ca 23 procent) och ingripandebrott (ca 21 procent). Andelen ingripandebrott har minskat något under de senaste tio åren, medan andelen offerbrott utan interaktion varit på en stabil nivå. Andelen brott med interaktion mellan brottsoffer och gärningsperson har däremot ökat något. Brå (Kortanalys 1/2018) har tidigare konstaterat att förändringar i sammansättningen av anmälda brott har påverkat andelen uppklarade brott över tid. Sådana förändringar kan nästan helt förklara den ökade andelen uppklarade brott under perioden 2001–2010, medan den minskande andelen uppklarade brott under perioden 2010–2016 till en fjärdedel kan förklaras av sådana strukturförändringar i den anmälda brottsligheten.

Det finns också tecken på att viss brottslighet blivit mer tidskrävande att utreda. Brå (2017:4) har bedömt att antalet omfattande ärenden i rättsväsendet ökade från mitten av 00-talet till mitten av 10-talet. Det rörde främst ärenden om ekonomisk brottslighet, våldsbrott och narkotikabrott, ofta med ett omfattande analys- och bevismaterial, internationella inslag eller ett stort antal misstänkta, brottsoffer och vittnen. En ökning av sådana omfattande ärenden kan innebära att resurser behöver omfördelas inom en myndighet, t.ex. från verksamheter med större ärendeproduktion, vilket kan påverka det samlade resultatet negativt. Omfattande ärenden kan kräva stora resurser, även om de är få till antalet. Av Ekobrottsmyndighetens årsredovisning framgår att särskilt krävande ärenden endast utgör ett par procent av det totala ärendeinflödet vid myndigheten men att hanteringen av dessa ärenden står för cirka 40 procent av myndighetens samlade kostnader för utredning och lagföring. Det är dock generellt svårt att bedöma i hur stor utsträckning sådana omfattande ärenden påverkar myndigheternas sammantagna resursförbrukning och resultatutveckling.

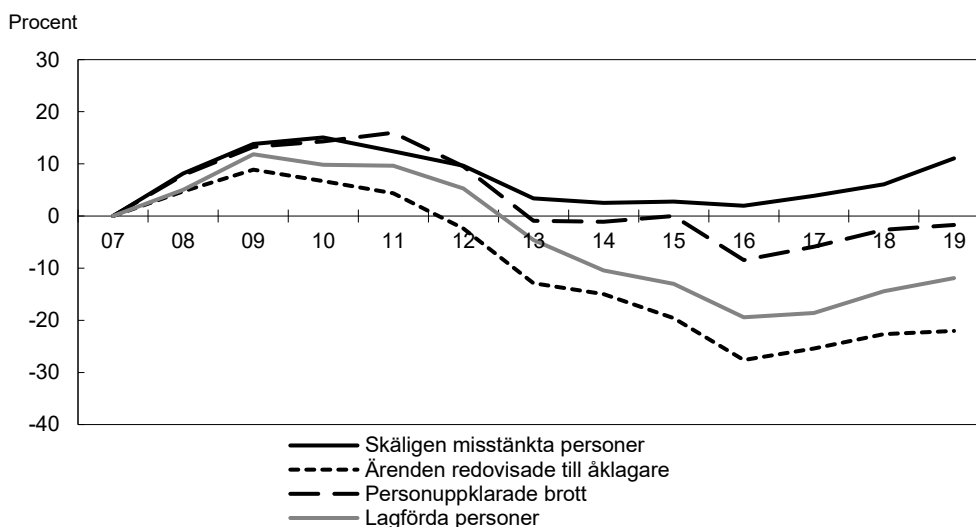
Marginell ökning av personuppklarade brott

I diagram 2.6 nedan illustreras den procentuella utvecklingen av antalet skäligen misstänkta personer, antalet ärenden som Polismyndigheten redovisat till åklagare, antalet lagförda personer hos Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten samt antalet personuppklarade brott sedan 2007. Ärenden som Polismyndigheten redovisar till åklagare är färdigutredda ärenden som redovisas till åklagare för beslut i åtalsfrågan. Lagförda personer avser personer som åklagare har fattat beslut om att åtala eller på annat sätt lagföra. Med personuppklarade brott avses brott för vilka åklagare har beslutat om åtal, meddelat åtalsunderlåtelse eller utfärdat strafföreläggande, dvs. brott till vilka det har knutits en eller flera gärningspersoner. Huvuddelen av de misstänka och lagförda personerna är män, andelen kvinnor har varit ca 20 respektive 16 procent de senaste åren.

Det generella mönstret karaktäriseras av tydliga ökningar åren efter 2007 följt av markanta minskningar under senare år. Med undantag för antalet misstänkta personer är nivåerna lägre än för tioalet år sedan. Särskilt tydligt har antalet ärenden redovisade från Polismyndigheten till åklagare minskat. Sedan 2017 ökar dock antalet ärenden redovisade till åklagare och antalet personuppklarade brott. Det går även att se en ökning av det totala antalet personer med lagföringsbeslut hos åklagare under senare år, men nivåerna är fortfarande lägre än före 2014.

År 2019 personuppklarades 212 000 brott, vilket är en ökning med 1 procent i förhållande till 2018. Till de brottstyper där antalet personuppklarade brott ökade hör bedrägeribrott och narkotikabrott, medan antalet personuppklarade brott mot person, stöld- och tillgreppsbrott, skadegörelsebrott och trafikbrott minskade. Ärenden redovisade till åklagare uppvisar samma mönster.

Diagram 2.6 Procentuell utveckling sedan 2007 av antalet skäligen misstänka personer, ärenden redovisade till åklagare, lagförda personer hos Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten och personuppklarade brott

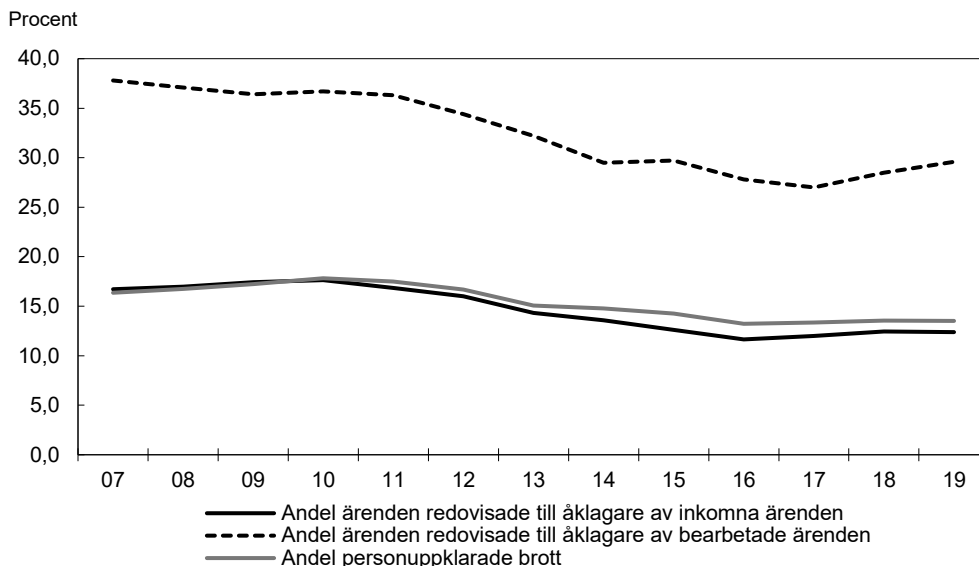

Källa: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens årsredovisningar. Uppgifter saknas avseende brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten 2007 och antalet detta år har därför uppskattats utifrån antalet ärenden redovisade till åklagare.

Som framgår av diagram 2.7 nedan har andelen personuppklarade brott totalt länge minskat. År 2016 var andelen personuppklarade brott den lägsta på flera decennier. Att andelen ärenden som Polismyndigheten redovisar till åklagare av inkomna ärenden har minskat på ett liknande sätt indikerar att minskningarna kan härledas redan till detta led. Sedan 2017 har dock såväl andelen ärenden redovisade till åklagare som andelen personuppklarade brott ökat marginellt. Andelen ärenden som redovisas till

åklagare av bearbetade ärenden, dvs. av ärenden där Polismyndigheten inlett förundersökning eller annan utredning, uppvisar över tid också en successiv minskning. De senaste två åren har andelen dock ökat. Den största procentuella ökningen mellan 2018 och 2019 gäller bedrägeribrott, där antalet ärenden redovisade från Polismyndigheten till åklagare ökade samtidigt som antalet inkomna och bearbetade ärenden minskade.

Diagram 2.7 Andelen ärenden redovisade till åklagare av inkomna ärenden, andelen ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden samt andelen personuppljade brott

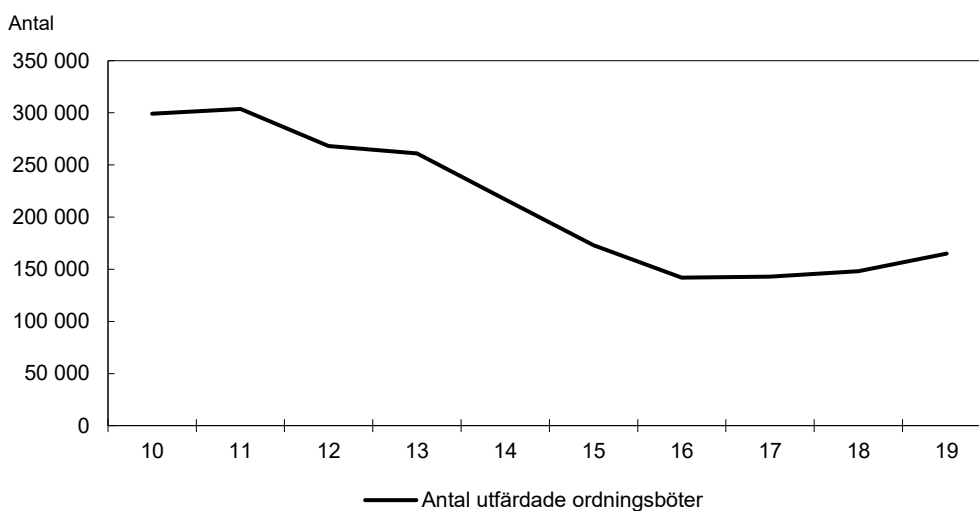

Anm: Från och med 2014 redovisas en justerad personupplklaringsprocent. Mättet är i princip konstruerat på samma sätt som tidigare, men med den skillnaden att det beräknas på de handlagda brotten istället för de anmälda brotten. Justeringen har en marginell påverkan på resultaten. Det är därför möjligt att jämföra den totala personupplklaringsprocenten för samtliga brott för att studera utvecklingen över tid.

Källa: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens årsredovisningar.

Antalet utfärdade ordningsböter ökade med 11 procent mellan 2018 och 2019. Som framgår av diagram 2.8 ligger antalet ordningsböter dock fortfarande på en låg nivå i förhållande till tidigare.

Diagram 2.8 Utfärdade ordningsböter

Källa: Polismyndigheten.

Möjligheterna till ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna för en stor del av brottsligheten i samhället. Genom att kombinera arbetet med utredning och

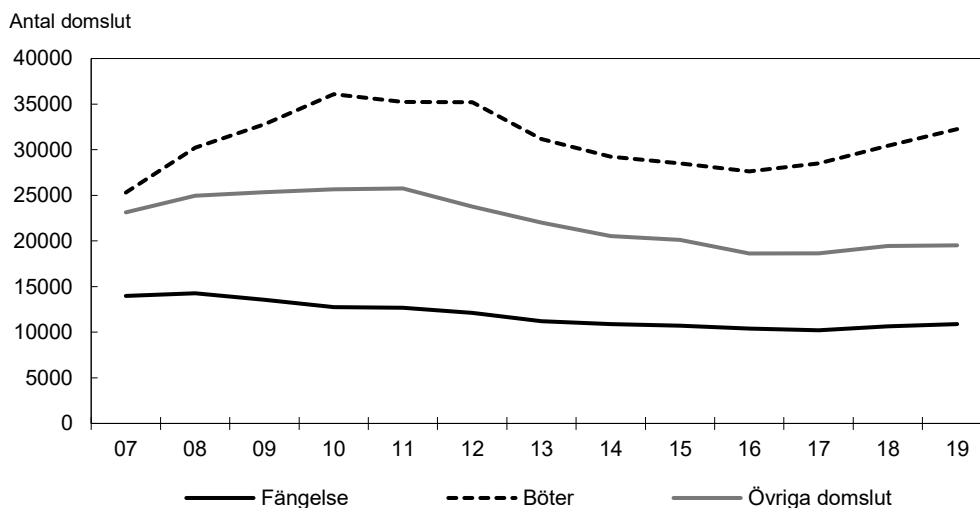
lagföring med insatser för att återföra brottsvinster kan rättsväsendet minska incitamenten att begå brott. Under 2019 framställdes t.ex. drygt 1 400 förverkandeyrkanden genom åklagare till ett belopp om totalt nästan 150 miljoner kronor, vilket är en ökning med drygt 60 miljoner kronor jämfört med året innan. Här bör det noteras att beloppen kan variera betydligt mellan åren eftersom det förekommer att enskilda ärenden omfattar stora belopp. Antalet yrkanden om företagsbot uppgick till ca 700, vilket är samma som för 2018. Vidare lagfördes över 1 000 personer för penningtvättsbrott, vilket är en ökning med drygt 600 personer jämfört med året innan.

Antalet lagföringsbeslut och domslut ökade under året

I linje med utvecklingen av antalet ärenden redovisade till åklagare och antalet personuppklarade brott ökade antalet lagföringsbeslut fram t.o.m. 2009 varefter utvecklingen vände. Med lagföringsbeslut avses här fällande dom i tingsrätt, godkänt strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Under perioden 2009–2017 minskade antalet lagföringsbeslut varje år. År 2018 ökade antalet lagföringsbeslut igen och ökningen fortsatte under 2019. Under 2019 fattades drygt 104 000 lagföringsbeslut, vilket är ca 3 200 fler beslut än 2018. Av samtliga lagföringsbeslut 2019 avsåg 16 procent kvinnor och 84 procent män, en fördelning som varit likartad de senaste tio åren.

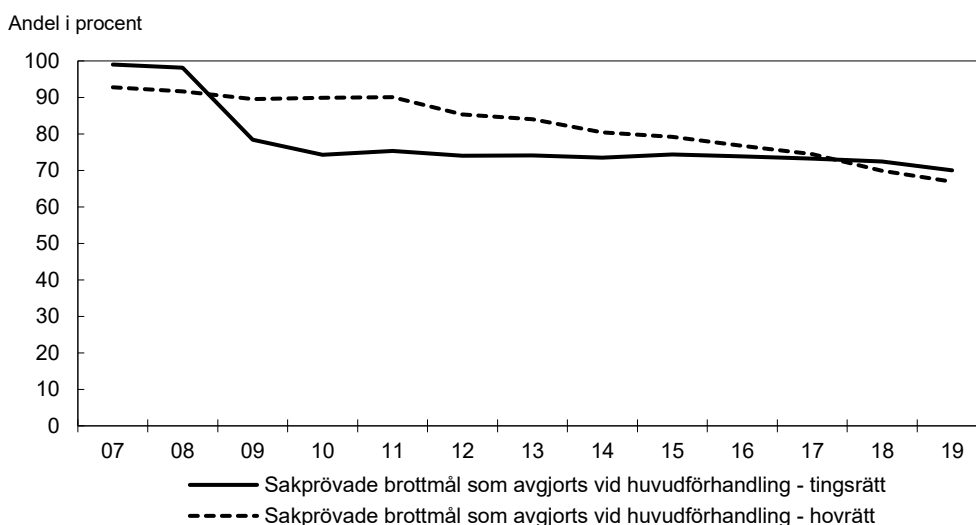
Antalet sakprövade brottmål i tingsrätt och antalet fällande domslut i sådana mål följer en liknande utveckling. Efter att ha ökat tydligt mellan 2007 och 2010 minskade dessa fram till 2016. Sedan 2017 ökar dock antalet domslut i tingsrätt igen. År 2019 ökade antalet domslut med 4 procent, till ca 62 700 domslut. Som framgår av diagram 2.9 nedan utgjordes ökningen i antalet domslut fram till 2010 huvudsakligen av enklare mål där påföljden bestämdes till böter. Ökningen 2019 utgörs också främst av domslut med påföljden böter men även domslut med påföljden fängelse och övriga domslut ökade något under året.

Diagram 2.9 Domslut i tingsrätt fördelat på påföljderna fängelse, böter och övriga domslut

Källa: Officiell kriminalstatistik.

En del av de enklare brottmålen avgörs på handlingarna och kräver därmed överlag mindre resurser än mål som avgörs efter huvudförhandling. Över tid har allt fler brottmål kommit att avgöras utan huvudförhandling (se diagram 2.10 nedan). Det beror i stor utsträckning på en regelförändring 2008. Andelen brottmål som avgörs med huvudförhandling har fortsatt att minska något även under senare år.

Diagram 2.10 Andel sakprövade mål i tingsrätt och hovrätt som avgjorts vid huvudförhandling

Källa: Domstolsverket.

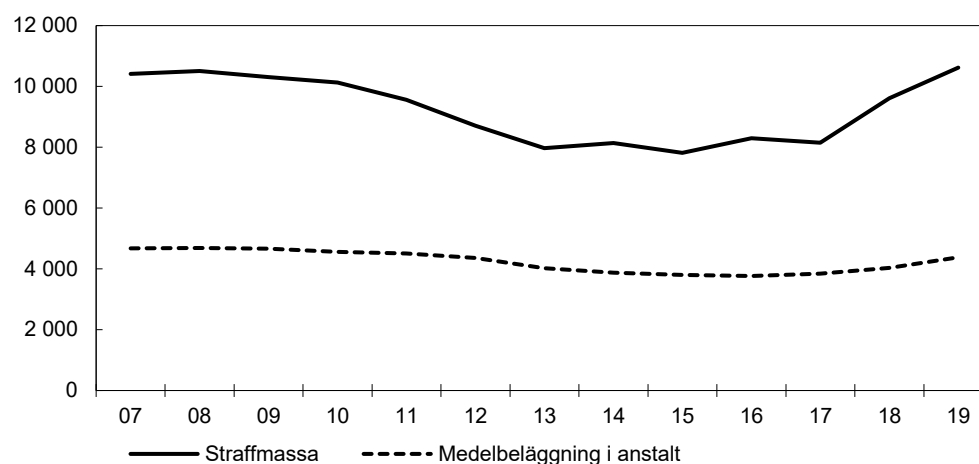
Domstolarnas belastning avseende brottmål har å andra sidan ökat genom att tiderna för huvudförhandling har blivit längre. År 2019 upptog en genomsnittlig huvudförhandling i tingsrätt ca 2,1 timmar, jämfört med 1,5 timmar 2007. I hovrätt har den genomsnittliga tiden för huvudförhandling ökat från 3,8 till 5 timmar under samma period. En viktig bidragande orsak till detta är den ovan nämnda reformen 2008; med fler mål som avgörs på handlingarna ökar den genomsnittliga förhandlingstiden för de brottmål som fortfarande går till huvudförhandling (Brå 2017:4). Emellertid har också mer komplicerade brottmål, som kräver särskilt långa förhandlingstider, blivit fler och tar allt mer resurser i anspråk. År 2007 utgjorde huvudförhandlingar som pågick över 18 timmar ca 13 procent av den totala förhandlingstiden i tingsrätt och hovrätt. År 2019 hade denna andel ökat till drygt 17 procent. Detta kan vara ett tecken på att rättsväsendet i allt större utsträckning hanterar komplex brottslighet som är tidskrävande att utreda och lagföra.

Fler utdömda fängelseår och ökad beläggning i Kriminalvården

Sett ur ett längre tidsperspektiv har antalet domslut med påföljden fängelse minskat. 2018 ökade antalet domslut med påföljden fängelse för första gången på tio år, en ökning som fortsatte under 2019. År 2019 utdömdes ca 10 900 påföljder med fängelse som huvudpåföljd, vilket är ca 240 fler än året innan men samtidigt ungefär 30 procent färre än i mitten av 00-talet. De flesta intagna i anstalt är män, andelen kvinnor i fängelse uppgick 2019 till 8 procent, en andel som är relativt stabil över tid. Straffmassan, dvs. den totala utdömda fängelsetiden under ett kalenderår, har också minskat under samma period men ökade tydligt 2018 och 2019. Medelbeläggningen i häkte, anstalt och medelantalet klienter i frivård, ökar också sedan 2017 efter flera år av tydliga minskningar. Sedan 2017 har medelbeläggningen i anstalt och häkte ökat med sammanlagt 1 000 intagna, vilket är en ökning med 18 procent.

Diagram 2.11 Utdömd straffmassa i antal fängelseår samt medelbeläggning i anstalt

Straffmassa (antal fängelseår) samt medelbeläggning (antal personer)

Källa: Officiell kriminalstatistik samt Kriminalvårdens årsredovisningar.

Kriminalvården har på regeringens uppdrag analyserat orsakerna till den ökade beläggningen i häkte och anstalt (Ju2019/03999/KRIM). Kriminalvården konstaterar att den ökade beläggningen i häkte beror på längre häktningstider och inte fler häktade. Anledningen är att tiderna hos Åklagarmyndigheten har blivit längre, vilket kan antas bero på utmaningar inom polisens utredningsverksamhet. Däremot har domstolarna inte bidragit till de längre tiderna. Den ökade beläggningen i anstalt beror enligt analysen både på ett ökat inflöde av klienter och längre strafftider. Som delförklaring pekar man på de senaste årens straffskärpningar, som kan ha bidragit till längre strafftider och ändrade prioriteringar inom myndigheterna. Man ser även ett ökat inflöde av klienter som begått brott som träffas av det myndighetsgemensamma uppdraget för att bekämpa den organiserade brottsligheten, vilket troligen också bidragit till ökningarna.

Den snabbt ökade beläggningen har inneburit utmaningar för framför allt Kriminalvården. Med hjälp av personalförstärkningar och överbeläggningar, t.ex. genom att placera två intagna i ett rum, har myndigheten kunnat ta emot fler intagna än verksamheten normalt är dimensionerad för. Trots den ansträngda beläggnings-situationen har antalet allvarliga incidenter, dvs. våld eller hot mot personal eller mellan intagna, minskat totalt sett. Detsamma gäller antalet rymningar och avvikelser. Den ökade beläggningen har inte heller haft någon negativ påverkan på andelen intagna i häkte som har fått del av isoleringsbrytande åtgärder. Regeringen beslutade i mars 2020 propositionen Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering (prop. 2019/20:129). I propositionen föreslås bl.a. att isolering av häktade barn ska upphöra och att tidsgränser för häktning införs.

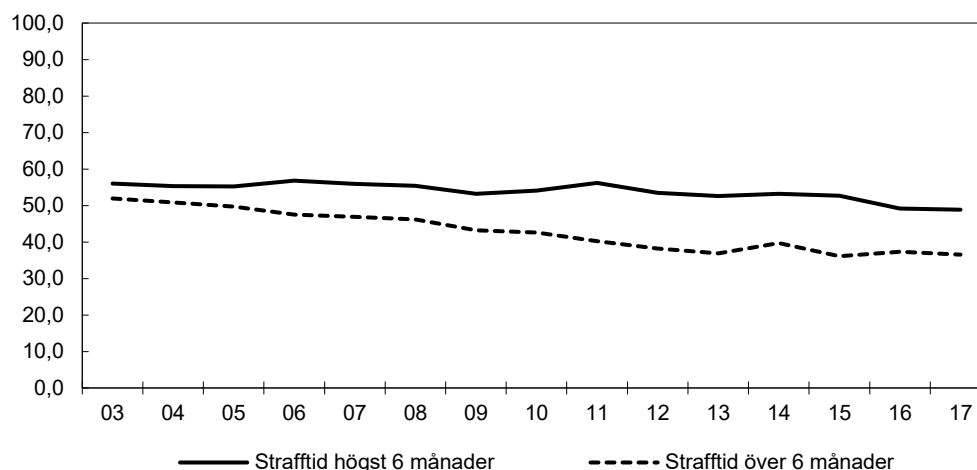
Återfall i brott

Statistiken över återfall i brott visar hur vanligt det är att personer lagförs på nytt efter frigivning eller annan tidigare lagföring. Med återfall i brott avses ny lagföring. Den senaste slutliga statistik från Brå som finns tillgänglig är från 2013 medan preliminär statistik finns från 2017. Återfallsproblematiken är särskilt tydlig bland män, ca 26 procent av männen återfaller i något nytt brott inom ett år. Motsvarande andel för kvinnor ligger runt 18 procent, enligt slutlig statistik från 2013. Störst är risken för återfall bland dem som är mest brottsbelastade sedan tidigare. Bland dem som frigges efter en fängelsepåföljd återfaller knappt hälften inom ett år, enligt preliminär statistik från 2017. I detta avseende är dock trenden positiv över tid. Enligt preliminär statistik

återföll 54 procent av dem som frigavs från fängelse 2003 inom ett år, jämfört med 43 procent bland dem som frigavs 2017. En jämförelse mellan 2008 och 2017 visar att minskningen är särskilt tydlig bland dem som dömts till fängelsestraff på mellan fyra månader och två år och fängelsestraff över fyra år (en minskning med ca 10 procentenheter). Enligt både Kriminalvården (2018) och Brå (4/2017) kan den minskande andelen återfall i brott efter frigivning från anstalt delvis förklaras av en förändrad klientsammansättning vad gäller exempelvis ålder, tidigare brottsbelastning och typ av brott.

Diagram 2.12 Andel frigivna från anstalt som återfaller i brott inom ett år

Andel i procent

Källa: Officiell kriminalstatistik (preliminära siffror).

Det är oklart i vilken utsträckning Kriminalvårdens återfallsförebyggande insatser har påverkat utvecklingen. Den återfallsförebyggande verksamheten inom myndigheten utgår dock från den forskning som finns i dag om vad som påverkar risken för återfall. Kriminalvårdens förmåga att bedöma risker och behov och planera dömdas verkställigheter har förbättrats ytterligare under året. Ett välfungerande sådant arbete är en förutsättning för att kunna erbjuda adekvata insatser på individnivå. Möjligheten för Kriminalvården att erbjuda intagna full sysselsättning har varit en extra utmaning under året till följd av det fortsatt ökade klientinflödet. Trots detta har sysselsättningsgraden varit i nivå med föregående år. Liksom föregående år har en femtedel av de intagna studerat under tiden i anstalt och en femtedel har fullföljt behandlingsprogram. Kvinnor har deltagit i behandlingsprogram i något lägre utsträckning än män men andelen har ökat i förhållande till föregående år. Andelen intagna som frigetts med någon av de i fängelselagen (2010:610) reglerade särskilda utslussningsåtgärderna var 12 procent totalt sett. För gruppen intagna med en strafftid på sex månader och över var andelen dock en tredjedel. Resultatet är i nivå med föregående år.

Något längre genomströmningstider i brottmålsprocessen

Brå har under senare år utvecklat statistik över genomströmningstider i brottmålsprocessen för handläggningen av skäligen brottsmisstankar i rättskedjan från registrering till beslut i åtalsfrågan. Den statistik som finns tillgänglig avser genomströmningstider under 2015–2018. För samtliga brottsmisstankar registrerade under 2018 var mediantiden från registrering till beslut i åtalsfrågan 69 dagar. Det är samma nivå som 2017 men en ökning jämfört med 2016 och 2015. Mediantiderna skiljer sig åt mellan olika brottsmisstankar. Kortast mediantid från registrering till beslut i åtalsfrågan 2018 hade tillgreppsbrott (36 dagar) och längst mediantid hade

skadegörelsebrott (123 dagar). Genomströmningstiderna 2018 var generellt sett längre för brottsmisstankar mot ungdomar 15–17 år än för vuxna (89 respektive 67 dagar).

2.5.3 Dömande verksamhet

För att nå riksdagens mål om den enskildes rättssäkerhets- och rättstrygghet förutsätts att allmänheten har förtroende för den dömande verksamheten och att mål och ärenden i domstol avgörs inom rimlig tid. Regeringen har därför konkretiserat riksdagens mål genom verksamhetsmål som består i att ange hur långa omloppstider olika mål och ärenden högst bör ha.

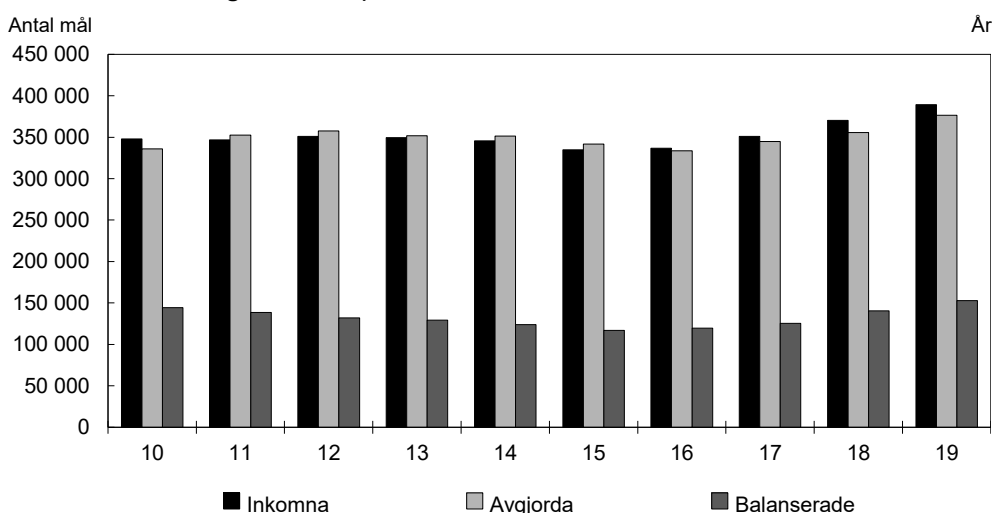
Antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål samt överbalanser ger information om omloppstidernas utveckling och domstolarnas resultat.

Den dömande verksamheten bedrivs inom Sveriges Domstolar. Verksamheten omfattar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten, Rättshjälpsnämnden samt Domstolsverket. Verksamheten vid migrationsdomstolarna redovisas under utgiftsområde 8 Migration. Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamheten bl.a. genom en ändamålsenlig resursfördelning och stöd inom verksamhetsutveckling.

En fortsatt ökning av inkomna mål

Antalet inkomna mål (exklusive migrationsmål) till domstolarna ökade med 5 procent 2019 jämfört med 2018. Antalet avgjorda mål ökade med 8 procent och antalet balanserade mål ökade med 3,8 procent. Utvecklingen under de senaste tio åren framgår av diagram 2.13.

Diagram 2.13 Utvecklingen av inkomna, avgjorda och balanserade mål (exkl. migrationsmål)

Källa: Årsredovisningarna för 2010–2019 för Sveriges Domstolar.

Den markanta ökningen av antalet inkomna mål som började under 2017 har fortsatt under 2019. Antalet inkomna mål har ökat i alla domstolsslag. Ökningen vid tingsrätterna kan främst hänföras till inkomna brottmål. Detta går i linje med ett visst ökat utflöde från tidigare led i rättskedjan, ökat inflöde av förordnandemål samt att försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål lett till att fler brottmål inkommit till tingsrätterna. Totalt uppgick ökningen till 6 procent jämfört med 2018 och nivåerna är de högsta som uppmätts under perioden. Även vid hovrätterna ökade

antalet inkomna brottmål och tvistemål, totalt med 10 procent. Både vid förvaltningsrätterna och kammarrätterna ökade antalet inkomna mål med 3 procent.

Marginellt bättre resultat avseende omloppstiderna

Tabell 2.6 Uppfyllelse av verksamhetsmål: genomsnittlig omloppstid i månader för avgjorda mål och ärenden, 75:e percentilen

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Verksamhetsmål
Tingsrätter											
Brottmål exkl. förtursmål	5,1	5,2	4,9	4,9	4,8	4,5	4,3	4,2	4,1	3,9	5,0
Tvistemål exkl. gem. Ansökan om äktenskapsskillnad	7,6	7,9	7,3	7,2	7,0	7,0	6,7	6,4	6,2	6,5	7,0
Hovrätter											
Brottmål exkl. förtursmål	7,2	7,4	7,2	7,6	7,5	7,1	6,5	6,1	6,3	6,7	5,0
Tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd					2,1	1,9	1,9	1,6	1,8	1,7	2,0
Tvistemål där prövningstillstånd beviljats					12,6	11,7	11,5	10,7	11,7	11,5	10,0
Förvaltningsrätter											
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	8,1	10,0	8,5	7,0	6,4	6,0	5,8	6,5	6,8	7,7	6,0
Kammarrätter											
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	9,5	7,2	6,8	7,5	7,0	7,9	7,4	11,3	5,3	5,4	6,0
Hyses- och arrendenämnder											
Samtliga ärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden	5,2	4,9	5,5	7,4	7,5	5,7	7,0	11,2	6,9	5,1	4,0

Anm.: Från och med 2016 är tvistemål vid hovrätter uppdelade i två delar, tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd och tvistemål där beslut om prövningstillstånd har beviljats. Därför finns jämförelsetal endast tillgängliga för 2014–2017.

Källa: Årsredovisningarna 2010–2019 för Sveriges Domstolar.

Under 2019 fortsatte den positiva utvecklingen vid tingsrätterna när det gäller brottmålen. Verksamhetsmålen för både brottmålen och tvistemålen uppnåddes. Hovrätterna uppnådde fortsatt verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd. De övriga verksamhetsmålen uppnåddes inte. Vid förvaltningsrätterna försämrades omloppstiden och verksamhetsmålet uppnåddes inte. Vid kammarrätterna uppnåddes verksamhetsmålet och omloppstiden var i stort sett oförändrad. Totalt sett, i förhållande till 2018, var resultatet marginellt bättre när det gäller antalet domstolar och nämnder som uppnådde verksamhetsmålen 2019.

Produktiviteten, mätt som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna, ökade under 2019. Ökningen kan härledas till en högre arbetsproduktivitet. Antalet avgjorda mål per årsarbetskraft ökade från föregående år.

Några av de försvärande omständigheter som Domstolsverket framhåller för måluppfyllelsen är den ökade måltillströmningen, vakanta domaranställningar i kombination med långa ledtider vid återbesättning, hög personalomsättning och sjukskrivningar. Som framgångsfaktorer framhålls effektiva organisationer med utvecklade arbetsmetoder, kompetenta och lojala medarbetare samt ökat digitalt arbetssätt. Internt utvecklingsarbete t.ex. avseende beredning, specialisering, snabbspårslösningar och effektivitetsåtgärder framhålls också.

Överbalanser

Domstolarnas totala balans kan delas upp i en s.k. arbetsbalans och en överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med att kunna nå regeringens verksamhetsmål för omloppstider. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans.

Vid utgången av 2019 hade överbalansen ökat till ca 16 600 mål, jämfört med ca 10 800 mål vid utgången av 2018. Balanssituationen är en viktig faktor för att nå verksamhetsmålen. Det finns ett tydligt samband mellan balansernas storlek, åldersstrukturen (dvs. hur gamla målen är) och omloppstidernas längd.

Patent- och marknadsdomstolarna

Sedan den 1 september 2016 finns två särskilda domstolar som handlägger immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden.

Patent- och marknadsdomstolen hade under 2019 en ökning av inkomna mål med 5 procent jämfört med år 2018. Domstolen har under de senaste tre åren (2017–2019) avgjort fler mål och ärenden än vad som inkommit vilket inneburit att balanserna stadigt minskat. Under 2019 minskade balansen med 15 procent jämfört med 2018. Huvuddelen (75 procent) av mål och ärenden avgjordes inom 10,5 månader (jämfört med 12,3 månader 2018).

I Patent- och marknadsöverdomstolen var antalet inkomna mål under 2019 (92), liksom antalet avgjorda mål (95), i stort sett oförändrat i förhållande till föregående år. Under 2019 minskade balansen med fem procent jämfört med 2018. Huvuddelen (75 procent) av mål och ärenden avgjordes inom 9,4 månader (jämfört med 12,5 månader 2018).

År 2019 var det tredje hela verksamhetsåret för de nya domstolarna och det är ännu för tidigt att närmare uttala sig om effekterna av reformen.

2.5.4 Brottsförebyggande arbete

Positiv utveckling av ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete

På uppdrag av regeringen tar Brå årligen fram en rapport om hur det brottsförebyggande arbetet har bedrivits och utvecklats på lokal, regional och nationell nivå (Ju2017/01526/KRIM). Brås sammantagna bedömning är att länsstyrelsernas arbete utvecklas i en positiv riktning; de har under året initierat och genomfört flera satsningar som på sikt kan stärka det brottsförebyggande arbetet. Som exempel kan nämnas en länsöverskridande utbildningsinsats som nått omkring 800 personer. På den lokala nivån har det brottsförebyggande arbetet getts något högre prioritet sedan 2017, även om utvecklingen inte är entydig. Andelen kommuner som har en brottsförebyggande samordnare på minst 50 procents arbetstid har ökat. Samtidigt har samordnaren i mer än hälften av kommunerna mindre än en halvtid avsatt för de brottsförebyggande frågorna. Regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag om hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete (dir. 2019:94), som ska redovisas senast den 15 juni 2021.

På uppdrag av regeringen har även 14 av de myndigheter som omnämns i regeringens skrivelse Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (skr. 2016/17:126) haft i uppdrag att redovisa insatser som har genomförts eller påbörjats sedan 2017 och som på kort eller lång sikt kan ha betydelse för det brottsförebyggande arbetet.

Samverkan centralt i det brottsförebyggande arbetet

Av Brås årsrapport framgår att det i de flesta kommuner finns samverkansöverenskommelser, som är ett centralt verktyg för strukturell samverkan mellan polis och kommun. Andelen kommuner som har ett lokalt brottsförebyggande råd eller motsvarande ligger på en stabil nivå sedan 2017, omkring 85 procent. De lokala brottsförebyggande råden framstår därmed som en etablerad del av det lokala arbetet.

Samtliga länsstyrelser samverkar med kommun, polis och andra länsstyrelser. Samverkan sker även med civilsamhället och lärosäten, vilket enligt Brå ser ut att ha blivit något vanligare över tid. Länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare samverkar också internt med andra samordningsfunktioner inom exempelvis alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT), våldsförebyggande och samhällsplanering. Det sistnämnda har betydelse för den situationella brottspreventionen som tar sikte på åtgärder som påverkar förutsättningarna för brott på en specifik plats.

Som en del i sina brottsförebyggande uppdrag har statliga myndigheter samverkat med andra myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå. Samverkan på nationell nivå har också skett genom att Brå har genomfört ett rådslag för de myndigheter som omnämns i det brottsförebyggande programmet. Myndigheterna har tagit del av de stöd- och samordningsstrukturer som Brå och länsstyrelserna skapat.

Polisen förstärker det brottsförebyggande arbetet

Under 2019 inrättade Polismyndigheten regionala brottsförebyggande samordnare, som ska stödja myndighetens förebyggande arbete. Samordnarna fungerar som en viktig länk mellan den strategiska ledningen och det operativa arbetet i lokalsamhället. Regelbundna möten genomförs tillsammans med Nationella operativa avdelningen och utöver erfarenhetsutbyte arbetar gruppen med att skapa en enhetlig dokumentation och uppföljning av det brottsförebyggande arbetet.

Härutöver genomfördes utbildningsinsatser, forumträffar och konferenser för att stärka kunskapen om det brottsförebyggande arbetet samtidigt som antalet områdespoliser ökade i antal.

I juni 2019 presenterade Polismyndigheten sin tredje nationella lägesbild av situationen i utsatta områden. Polismyndigheten bedömer att polisanställda möts av mindre våld och öppna konfrontationer i de utsatta områdena jämfört med tidigare år. Totalt skedde 96 skjutningar 2019 med koppling till något av de 60 utsatta områden som Polismyndigheten pekat ut, vilket är 23 färre skjutningar än året innan. Det innebär att en knapp tredjedel av de skjutningar som inträffade i landet 2019 hade koppling till något av dessa områden. Det är en minskning med tio procentenheter jämfört med året innan. Hälften av de skjutningar som fick en dödlig utgång 2019 hade koppling till de utsatta områdena.

En framgångsfaktor i de utsatta områdena anses vara en kontinuerlig polisiär närvaro som består över tid. Bedömningen är samtidigt att problematiken i utsatta områden kräver långsiktigt engagemang från många samhällsaktörer. Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet har fortgått under året och en rad gemensamma insatser har riktats mot brottslighet i utsatta områden.

Förstärkt arbete mot våldsbejakande extremism

Under 2019 har Säkerhetspolisen intensifierat arbetet för att minska tillväxten i extremistmiljöerna, bl.a. genom samarbete med andra myndigheter. Samarbetet ska säkerställa att Säkerhetspolisens information når lokalpolisområdena för att det

löpande ska kunna genomföras reducerande åtgärder mot brottsaktiva individer och för att bidra till ett effektivt brottsförebyggande arbete. I Säkerhetspolisens årsbok för 2019 gör myndigheten bedömningen att ingen av extremistmiljöerna har förmåga att ändra det demokratiska statskicket som helhet. I Säkerhetspolisens årsbok framkommer dock att det finns en grogrund för rekrytering och tillväxt eftersom fler personer i extremistmiljöernas utkant upplevs sympatisera med extremistmiljöernas ideologier.

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brå har stärkt och utvecklat det förebyggande arbetet på nationell, regional och lokal nivå under 2019. CVE har gjort besök i kommuner, genomfört konferenser och utbildningsdagar samt utvecklat samarbetet med nationella myndigheter och länsstyrelser. CVE har också ansvar för att samla och sprida kunskap om våldsbejakande extremism och har under 2020 tagit fram kunskapsöversikter över våldsbejakande djurrättsaktivism, den autonoma miljön, vit-maktmiljön och den våldsbejakande islamistiska miljön. Yrkesverksamma på lokal nivå erbjuds direkt stöd från CVE genom centrets stödtelefon. När det gäller stöd till individer har CVE och Rädda Barnen ingått en överenskommelse om en nationell stödtelefon, Orostelefonen om radikaliserings, dit bl.a. föräldrar, anhöriga och vänner anonymt kan ringa för att få stöd och hjälp.

Även andra myndigheter har gjort insatser i det förebyggande arbetet. Länsstyrelsen i Dalarnas län har utvecklat en modell för hur kommuner och regioner kan göra regelbundna lägesbilder och analyser av våldsbejakande extremism (A2020/00345/MRB). Kriminalvården har stärkt och integrerat arbetet mot våldsbejakande extremism i myndighetens säkerhetsrelaterade och återfallsförebyggande arbete.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) gör på uppdrag av regeringen kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremistisk propaganda som sprids via internet och sociala medier. FOI följer utvecklingen av de olika extremistmiljöernas digitala närvaro. Under 2019 har FOI bl.a. tagit fram ny kunskap om innehållet i den radikalnationalistiska idéströmning som sprids via digitala plattformar och analyserat på vilka sätt våldsbejakande extremistisk propaganda bidrar till radikaliserings och kan inspirera till attentat. FOI:s analyser visar att extremistiskt hat och rasism frodas på olika digitala plattformar. I syfte att undkomma anmälningar och lagföring är budskapen ofta dolda under ironi, anspelningar och ett kodat språk.

2.5.5 Stöd till brottsoffer

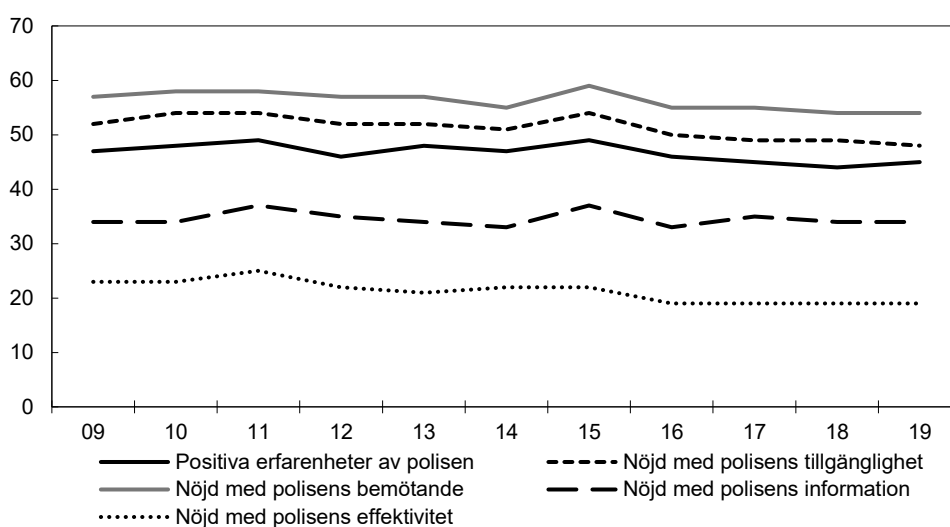
Brottsutsattas upplevelser av kontakterna med rättsväsendet är oförändrade

Brottsutsattas upplevelser av kontakterna med polis, åklagare, domstolar och målsägandebiträden ger värdefull information om hur rättsväsendet lever upp till riksdagens mål vad gäller den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet.

Av NTU 2019 framgår att 28 procent av befolkningen har stort förtroende för att rättsväsendet som helhet behandlar brottsutsatta på ett bra sätt, vilket är en ökning jämfört med 2018 då andelen var 26 procent. Kvinnor har något högre förtroende än män (29 respektive 27 procent).

Diagram 2.14 Brottsofs utsattas erfarenheter av polisen

Andel mycket eller ganska nöjda

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Av de personer som har utsatts för brott och anmält brottet till polisen under de senaste tre åren har 45 procent en sammantagen positiv erfarenhet. En något högre andel kvinnor än män har en positiv erfarenhet. Andelen brottsofs utsatta som har en positiv upplevelse av polisens tillgänglighet, bemötande, information samt effektivitet och förmåga att utreda och klara upp brott har gradvis minskat under en tioårsperiod men har legat på en i stort sett oförändrad nivå de tre senaste åren (se diagram 2.14). Kvinnor är i större utsträckning än män nöjda med polisens tillgänglighet, bemötande, effektivitet och information.

Resultat för hur brottsofs utsatta upplever bemötandet av åklagare, domstol och målsägandebiträde finns endast för 2018–2019. Andelen brottsofs utsatta som under de tre senaste åren har varit i kontakt med en åklagare och som har positiva erfarenheter av kontakten är relativt oförändrad (42 procent). Kvinnor har i något större utsträckning positiva erfarenheter än män. Av de personer som har varit i kontakt med domstol och målsägandebiträden de senaste tre åren har andelen som har positiva erfarenheter minskat mellan 2018 och 2019. 52 procent uppger sig vara nöjda med det bemötande som de fått i domstolen, vilket är en minskning från 2018 då andelen var 56 procent. Det finns inga större skillnader i upplevelsen mellan kvinnor och män. Andelen som har positiva erfarenheter av målsägandebiträde har minskat från 69 procent till 64 procent. Kvinnor har i högre grad positiva erfarenheter av målsägandebiträden än män.

Myndigheternas åtgärder för att öka brottsofs utsattas rättssäkerhet och rättstrygghet

I juni 2019 beslutade Polismyndigheten om en satsning för att förstärka myndighetens förmåga att fånga upp och utreda brott mot särskilt utsatta brottsoffer. Med särskilt utsatta brottsoffer avses i detta sammanhang personer som utsatts för brott i nära relation eller våldtäkt samt barn som utsatts för sexual- eller våldsbrott. Beslutet följer av att antalet anmälda brott mot särskilt utsatta brottsoffer har ökat. Satsningen innebär en permanent förstärkning av myndighetens utredningsresurser på området.

I syfte att utveckla det generella stödet till brottsofs utsatta samverkar Polismyndigheten, Brottsoffermyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna, Nationellt centrum för kvinnofrid och andra ideella organisationer i frågor gällande mäns våld mot kvinnor, våldspreventivt arbete, brottsofferarbete och hedersrelaterat våld och

förtryck. Under året har Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten genomfört en granskning av handläggningen av kontaktförbud. Granskningen visade att samarbetet mellan polis och åklagare kring kontaktförbudsfrågor för det mesta fungerar bra och att de styr- och stöddokument som finns på området i huvudsak följs. Det finns dock ett utbildningsbehov inom båda myndigheterna för att öka enhetligheten och kvaliteten i handläggningen. Åklagarmyndigheten har med anledning av de ändrade reglerna om rätten till målsägandebiträde tagit fram en vägledning för åklagare om målsägandens talan i hovrätten. Domstolsverket fortsatte under året att stötta domstolarna med att förbättra och utveckla hanteringen av och informationen till vittnesstödsverksamheten om kommande och inställda förhandlingar.

Brottsoffermyndigheten har haft i uppdrag av regeringen att ta fram en webbaserad utbildning för vittnesstöd. Domstolsverket fortsatte också införandet av kommunikationsmallar och informationsblad på klarspråk. Målsägande och vittnen kan därmed få viktig juridisk information i mer lättläst, tillgänglig och målgruppsanpassad utformning. Brottsoffermyndigheten har med stöd av EU-medel tagit fram en webbplats, Brottsofferguiden, med behovsanpassad information till brottsutsatta.

Vad gäller sexualbrott har Brottsoffermyndigheten genomfört en informationskampanj riktad till unga inom olika språkgrupper om den nya sexualbrottslagstiftningen och arrangerat temadagar för olika professioner om sexualbrott, barn och ungas utsatthet, hatbrott och funktionsnedsatta personers utsatthet för våld i nära relation.

För att utveckla arbetet mot hedersrelaterad brottslighet har Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tagit fram nya metodstöd. Myndigheterna har också genomfört kompetenshöjande insatser tillsammans med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland. Lokal samverkan bedrivs kontinuerligt mellan framför allt Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Migrationsverket, länsstyrelserna, hälso- och sjukvården, kommunerna samt brottsoffer-, kvinno- och mansjourer (fler åtgärder beskrivs i utgiftsområde 13).

Ett samarbete bedrivs mellan Polismyndigheten och nätverket Plattformen för civila Sverige mot människohandel. I nätverket ingår ett tjugotal aktörer som på olika sätt kan hjälpa personer som är utsatta för människohandel (fler åtgärder beskrivs i utgiftsområde 13).

Samverkansprojektet (Swevic) mellan Polismyndigheten och Brottsofferjouren Sverige syftar till att ge personer som utsätts för hatbrott och brott som hotar demokratin bättre stöd. Brottsoffermyndigheten har på uppdrag av regeringen tagit fram en webbplats som riktar sig till personer i samhällsdebatten som utsatts för hot och hat.

Bedrägeribrott mot äldre har ökat de senaste åren, vilket delvis kan bero på att den äldre generationen kan ha svårare att följa med i den snabba digitala utvecklingen. Polismyndigheten har i samverkan med Pensionärernas riksorganisation (PRO), SPF Seniorerna, SKPF Pensionärerna och Brottsofferjouren uppdaterat mötespaketet Försök inte lura mig för att stärka äldre personers förmåga att stå emot bedrägerier.

Sluta skjut i Malmö är ett samarbete mellan Polismyndigheten, Kriminalvården och Malmö stad där man försöker identifiera de individer som löper risk att bli delaktiga i det grova våldet kopplat till kriminella grupper. Därefter erbjuder man dem hjälp i form av sociala insatser om de önskar lämna den kriminella miljön.

Brottsoffermyndigheten stärker sitt arbete med att främja brottsoffers rättigheter, behov och intressen

Verksamhetsområdet omfattar både Brottsoffermyndighetens arbete och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättning under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även Brottsofferfonden ingår i verksamheten. Brottsofferfondens medel är dock inte uppförda på statens budget utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare, som betalar en särskild avgift till fonden.

Det är främst transfereringskostnaderna som varierar från år till år. Under 2019 uppgick de till ca 144 miljoner kronor vilket är en ökning med knappt 11 miljoner kronor jämfört med 2018.

Ökad utbetalning av brottsskadeersättning

Under flera år har en ökad handläggningstid av brottsskadeärenden varit en stor utmaning för Brottsoffermyndigheten. Antalet inkomna brottsskadeärenden 2019 uppgick till ca 9 800, vilket är i nivå med föregående år. Antalet avgjorda ärenden ökade med 19 procent till drygt 10 000. Under 2019 har fokus framför allt varit att minska balansen av ärenden. Det har resulterat i en ökad handläggningstid men också en ökad utbetalning av brottsskadeersättning. Den genomsnittliga handläggningstiden för ett brottsskadeärende ökade till 88 dagar 2019, vilket motsvarar en ökning med 31 procent. Under 2019 utbetalades knappt 105 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket är en ökning med knappt 15 procent jämfört med 2018.

Under 2019 inkom 397 ansökningar om brottsskadeersättning avseende barn som har bevittnat brott. Antalet inkomna ansökningar ökade med 44 procent mellan 2018–2019. En förklaring är sannolikt att frågan om barns rättsliga ställning varit högst aktuell under 2019. Totalt betalades knappt 1,9 miljoner kronor ut till sökande i denna ärendekategori, vilket är en kraftig ökning med ca 74 procent jämfört med föregående år.

I december 2019 beslutade regeringen att tillsätta en utredning i syfte att stärka brottsoffers rätt till skadestånd och möjlighet att få ut sådan ersättning. I utredningsuppdraget ingår bl.a. att ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkingsersättning bör höjas, i vilken utsträckning polisens och andra särskilt utsatta yrkesgruppers rätt till kränkingsersättning bör utvidgas, hur efterlevande anhörigas rätt till ideellt skadestånd kan stärkas och hur reglerna om förbud mot utmätning av skadestånd med anledning av ett frihetsberövande bör ändras för att i större utsträckning möjliggöra utmätning till förmån för brottsoffer. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2021.

I betänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) föreslås det bl.a. att det införs en särskild straffbestämmelse om barnfridsbrott för att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar brott i nära relationer.

Ökade intäkter från regressverksamheten

Intäkterna från regressverksamheten ökade till 37 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med drygt 6 procent. Det fortsatt stabila konjunkturläget samt det ökade antalet beslut i brottsskadeärenden kan vara en del av förklaringen.

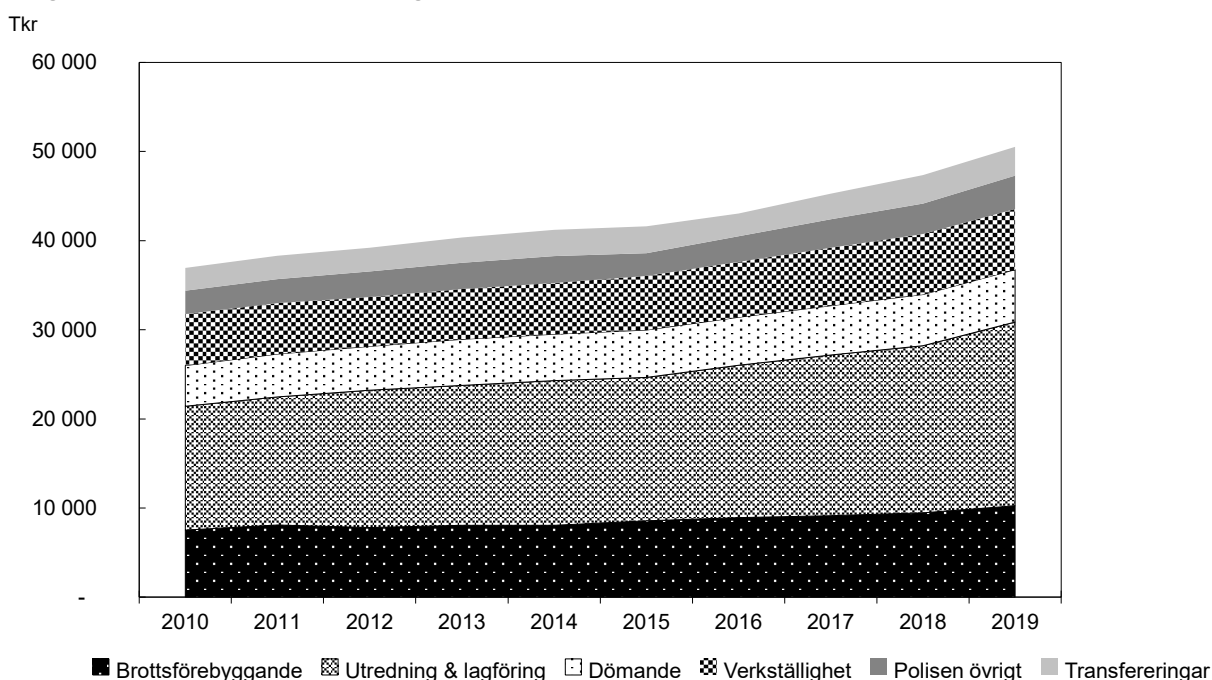
Ökade intäkter i Brottsofferfonden medför ökat stöd till brottsofferinriktade projekt och verksamheter

Under 2019 uppgick Brottsofferfondens intäkter till närmare 49 miljoner kronor, vilket var en ökning med knappt 12 procent jämfört med föregående år. Cirka 45 miljoner kronor fördelades under året ur fonden till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter. En mycket stor del av fondens medel går till Brottsofferjouren Sverige och de lokala brottsofferjourerna. Vidare beviljades 32 procent av fondens medel till brottsofferinriktade forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar.

2.5.6 Utveckling av rättsväsendets kostnader 2010–2019

I diagram 2.15 framgår kostnadsutvecklingen i rättsväsendet 2010–2019.

Diagram 2.15 Kostnadsutveckling i rättsväsendet

Källa: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2010–2019.

De totala kostnaderna för rättsväsendet uppgick 2019 till ca 50 miljarder kronor. Det är en ökning med ca 3 miljarder kronor, eller 6,4 procent, jämfört med 2018.

Myndigheternas kostnader för verksamheten Brottsförebyggande uppgick till närmare 10,2 miljarder kronor 2019. Det är en ökning med 779 miljoner kronor eller 8,2 procent jämfört med föregående år. Polismyndigheten står för närmare 90 procent av ökningen.

Myndigheternas kostnader för verksamheten Utredning och lagföring uppgick 2019 till 20,6 miljarder kronor, vilket är 1,8 miljarder kronor eller 9,9 procent, mer än föregående år. Av den totala summan för verksamhetsområdet utgjorde Polismyndighetens kostnader tre fjärdedelar. Vid Polismyndigheten ökade kostnaderna med 1,7 miljarder kronor (12,2 procent), vid Åklagarmyndigheten med 87 miljoner kronor (5,9 procent) och vid Ekobrottsmyndigheten med 14 miljoner kronor (2,2 procent). Kriminalvårdens kostnader ökade med 19 miljoner kronor (0,8 procent).

Av Åklagarmyndighetens sammanlagda kostnader användes ca 95 procent till utredning och lagföring. Även Ekobrottsmyndigheten lägger huvuddelen av sina resurser på utredning och lagföring.

Kostnaderna för verksamhetsområdet Dömande uppgick till ca 5,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med 122 miljoner kronor eller 2,1 procent, sedan 2018. Merparten av kostnadsökningen beror på högre kostnader för personal och lokaler inom Sveriges Domstolar.

Verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd omfattar verksamhet inom frivården, anstalter samt Kriminalvårdens transportverksamhet för såväl nationella som internationella transporter. Internationella transporter inom migrationsområdet redovisas under utgiftsområde 8 Migration. Häktesverksamheten ingår som en del i verksamhetsområdet Utredning och lagföring. Kostnaderna för verksamhetsområdet har ökat med 34 miljoner kronor (0,5 procent) sedan 2018 vilket förklaras av ökade kostnader för personal, lokaler och övrig drift till följd av den högre beläggningen i anstalt.

Merparten av de kostnader som rör transfereringar avser rättsliga biträden. Kostnaderna ökade med ca 214 miljoner kronor (7,5 procent) mellan 2018 och 2019. Den största delen av ökningen bestod av ersättning till offentlig försvarare. Ökningen berodde dels på att antalet debiterade timmar per förordnande ökade, dels att antal förordnanden ökade.

2.6 Analys och slutsatser

Brottsutvecklingen och flödet i rättskedjan

Regeringen bedömer att de övergripande målen för kriminalpolitiken och rättsväsendet endast delvis har uppnåtts.

Brottslighetens omfattning är svår att beskriva på ett heltäckande sätt. Antalet anmälda brott 2019 var på ungefär samma nivå som åren dessförinnan. Den sammantagna brottsutvecklingen är inte entydig. Utsattheten ökade enligt NTU 2019 för samtliga brott mot person, med undantag för sexualbrott och fickstöld. Den självrapporterade utsattheten för sexualbrott har dock ökat kraftigt de senaste åren. Samtidigt tyder uppgifter från vården på att grovt våld, med undantag för skjutvapenvåld, snarare minskat det senaste decenniet. Även tillgreppsbrottligheten har minskat över tid. Det dödliga våldet är på lägre nivåer i dag än i början av 1990-talet. Regeringen följer brottsutvecklingen noga. Insatser för att öka tryggheten samt bekämpa och förebygga brott är fortsatt högt prioriterade.

Även om de flesta människor i samhället känner sig trygga har nivåerna av otrygghet legat på en högre nivå de senaste fyra åren. Regeringen ser allvarligt på detta och på att otryggheten fortsätter vara särskilt utbredd bland kvinnor. Samtidigt måste resultaten tolkas med viss försiktighet. Otrygghet är ett komplext och mångfacetterat fenomen som är svårt att mäta. Nivåerna kan också variera relativt kraftigt mellan olika år. Sambandet mellan otrygghet och utsatthet för brott är heller inte okomplicerat, exempelvis är äldre personer generellt mer otrygga än yngre trots att utsattheten för brott bland äldre är väsentligen lägre än bland yngre.

Förtroendet för rättsväsendet fortsatte att öka under 2019. Särskilt tydligt ökade förtroendet för Polismyndigheten. Allmänhetens förtroende är avgörande för att rättsväsendets myndigheter på ett effektivt sätt ska kunna förebygga, bekämpa och lagföra brott.

Brottsligheten och tryggheten påverkas av många faktorer, även sådana som ligger utanför kriminalpolitikens och rättsväsendets räckvidd. Rättsväsendets förutsättningar att hantera brottsligheten påverkas också av vilka resurser som tillförs myndigheterna. Rättsväsendet har fått betydande resursförstärkningar de senaste tio åren. Regeringen

fortsätter att genomföra sådana satsningar, inte minst genom förstärkningar av Polismyndigheten. Rättsväsendets verksamhetsvolymerna har under ett antal år präglats av minskningar trots ökade resurser. Sedan 2017 redovisar Polismyndigheten dock något fler ärenden till åklagare och antalet personupplärade brott och domslut har ökat något. Regeringen anser det vara av stor vikt att antalet redovisade ärenden från polis till åklagare och antalet personupplärade brott fortsätter att öka, såväl sammantaget som sett till olika brottstyper. I detta sammanhang är det också angeläget att Polismyndigheten, efter övergången till en enhetlig nationell polismyndighet 2015, fortsätter att kontinuerligt anpassa sin verksamhet för att öka effektiviteten i det brottsutredande arbetet.

Inom Kriminalvården har beläggningen i både häkte och anstalt ökat under senare år. Regeringen följer utvecklingen noga och vidtar de åtgärder som bedöms vara nödvändiga. Eftersom prognoserna över det kommande klientinflödet pekar på en fortsatt ökning är det angeläget att Kriminalvården fortsätter att vidta planerade och nya åtgärder för att utöka sin kapacitet på såväl kort som lång sikt. Regeringen anser, mot bakgrund av den mycket ansträngda beläggningssituationen, att det är ett positivt resultat att deltagandet i återfallsförebyggande verksamhet i anstalt samt isoleringsbrytande åtgärder i häkte har varit i nivå med tidigare år. Det är regeringens bedömning att såväl det återfallsförebyggande arbetet som den isoleringsbrytande verksamheten i häkte måste ha en fortsatt hög prioritet i syfte att utvecklingen inte ska stanna av. Regeringen förväntar sig att förslagen i propositionen Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering (prop. 2019/20:129) får en positiv inverkan på arbetet med att minska isoleringen av intagna i häkte.

Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet har stor betydelse. Regeringen bedömer att det gemensamma arbetet ger ett tydligt mervärde i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Dömande verksamhet

Regeringen bedömer att domstolarna har bidragit till riksdagens mål om den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Regeringen har angett omloppstider för att konkretisera riksdagens mål. Resultatet när det gäller omloppstiderna var relativt oförändrat mellan 2018 och 2019. Omloppstiderna är viktiga både ur ett rättssäkerhetsperspektiv och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, eftersom effektiviteten försämras om domstolarna tvingas hantera många äldre mål. Regeringen framhåller vikten av att fortsätta det arbete som inletts kring utvecklade arbetsmetoder och digitalt arbetssätt för att nå rimliga omloppstider.

Den höga nivån av inkomna mål till domstolarna under 2019 har medfört högre balanser och överbalanser trots att domstolarna avgjort fler mål. Produktiviteten mätt som antalet avgjorda mål i förhållande till kostnaderna utvecklades dock positivt.

Med hänsyn till det höga antalet inkomna mål under 2019 är det positivt att effektiviteten ökat och att omloppstiderna varit relativt oförändrade. Det höga antalet inkomna mål till Sveriges Domstolar föranleder regeringen att följa utvecklingen noga.

Brottsförebyggande verksamhet

För att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället behövs ett effektivt brottsförebyggande arbete. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att det har skett en positiv utveckling inom den brottsförebyggande verksamheten. Brås uppdrag att utveckla det nationella stödet för det brottsförebyggande arbetet har bidragit till ökat stöd på såväl nationell som regional och lokal nivå. Utvecklingen är positiv vad gäller länsstyrelsernas uppdrag att stödja och bidra till regional samordning. Det är samtidigt

angeläget att fortsätta följa utvecklingen för att säkerställa tillgången till praktisknära stöd för kommuner och andra aktörer på lokal och regional nivå. Det är också viktigt att utvecklingen av den situationella brottspreventionen fortsätter samt att det arbetas fram mer effektiva åtgärder för unga som begår brott. Det är positivt att det numera finns regionala brottsförebyggande samordnare i polisregionerna liksom att antalet områdespoliserna fortsätter att öka i antal. Det är viktigt att såväl samordnarna som områdes- och kommunpoliserna ges möjlighet att, långsiktigt och med uthållighet, prioritera de brottsförebyggande frågorna utan att tas i anspråk för annan verksamhet mer än nödvändigt. En fortsatt ökning av antalet polisanställda bedöms förbättra förutsättningarna för ett än mer effektivt och ändamålsenligt brottsförebyggande arbete. Polismyndigheten behöver även fortsatt verka för en ändamålsenlig uppföljning av vidtagna åtgärder. Förutsättningarna för polisens arbete påverkas av i vilken utsträckning det finns en samordning på kommunal nivå för att hålla ihop arbetet.

Att motverka och förebygga våldsbejakande extremism och terrorism är ett ansvar för hela samhället. Samverkan mellan ansvariga aktörer är en förutsättning för att arbetet ska bli framgångsrikt. Center mot våldsbejakande extremism (CVE) har bidragit till att kunskap och rådgivning till kommuner och myndigheter har fått en långsiktig, fast och tydlig struktur. Det har också bidragit till att yrkesverksamma på lokal nivå får tillgång till behovsanpassat stöd. CVE har också visat att de med kort varsel kan kraftsamla i för Sverige angelägna frågor. Våren 2019 handlade det om att snabbt kunna förbereda kommuner på mottagande av IS-återvändare, inklusive kvinnor och barn. Den uppbyggnad av ett kunskapsbaserat förebyggande arbete som CVE har inlett måste fortsätta.

Kriminalvårdens utvecklade kunskaper om våldsbejakande extremism och integreringen av dessa i den ordinarie verksamheten är viktigt. Det ger goda förutsättningar för en god kontinuitet i myndighetens arbete med att förebygga våldsbejakande extremism.

Digitala plattformar spelar en central roll i spridandet av våldsbejakande extremistisk propaganda, men också för radikaliserings, rekrytering och planering av attentat. Det förebyggande arbetet behöver därför inkludera kontinuerliga kartläggningar och analyser om innehållet i den propaganda och i de budskap som sprids. FOI:s kartläggningar visar att hotfulla och skadliga budskap i dag är mycket lättillgängliga. Merparten av terrorattentaten i västvärlden under 2019 utfördes av ensamagerande gärningspersoner som radikaliserats på egen hand genom att de hade tagit del av våldsbejakande propaganda på internet och i sociala medier.

Stödet till brottsoffer

Rättsväsendets myndigheter har vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra situationen för brottsutsatta. Samtidigt har brottsutsattas upplevelser av kontakterna med rättsväsendet fortsatt att vara oförändrade. Brottsoffermyndigheten konstaterar i årsredovisningen för 2019 att det finns flera förbättringsområden för rättsväsendet, bl.a. vad gäller barn och unga brottsutsatta, ökad kunskap om kommunernas stöd till brottsutsatta och utvecklad brottsofferkompetens hos såväl yrkesverksamma som ideellt aktiva. Att kvinnor generellt sett är mer nöjda än män med sina erfarenheter av rättsväsendet bör beaktas i det fortsatta arbetet. Regeringen bedömer att rättsväsendets myndigheter har vidtagit flera åtgärder för att förbättra stödet inte minst till vissa brottsutsatta grupper, men att fler insatser behöver komma till stånd.

Brottsoffermyndighetens handläggningstider för brottsskadeersättningen ökade samtidigt som andelen utbetalningar av ersättning ökade under 2019. Regeringen bedömer att det är viktigt att myndigheten fortsatt arbetar med att säkerställa en

långsiktigt effektiv och skyndsam handläggning. Att intäkterna från regressärenden, dvs. ärenden där staten kräver gärningspersonen på ersättning, fortsätter att öka ses som en positiv utveckling.

2.7 Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet

Svarandens ansvar för kostnader i den summariska processen

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att samma ansvar för kostnader ska gälla alla vid utslaget kända svarande (bet. 2016/17:CU13 punkt 4, rskr. 2016/17:275).

Enligt reglerna om avlägsnande gäller att endast de svarande som anges i ansökan kan bli skyldiga att ersätta sökandens kostnader. Om ytterligare svarande blivit identifierade vid tidpunkten för utslaget, omfattar kostnadsansvaret inte dessa svarande.

Regeringen har genom ett uppdrag till Kronofogdemyndigheten tagit initiativ till en uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande. Kronofogdemyndigheten har i återrapporteringen till regeringen gett uttryck för att antalet identifierade svarande är litet, att de svarande mycket sällan har utmättningsbara tillgångar och att sökandena aldrig yrkar ersättning för sina kostnader i verkställighetsstadiet.

Kronofogdemyndigheten har därför inte ansett det motiverat att föreslå några förändringar i lagstiftningen. Regeringen delar den bedömningen. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet ska anses slutbehandlat.

Kriminalvårdens arbete mot våldsbejakande extremism

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa att Kriminalvården följer upp den kartläggning som myndigheten gjort av arbetet mot våldsbejakande extremism och prioriterar arbetet för att upptäcka och motverka radikalering (bet. 2016/17:JuU19 punkt 19, rskr. 2016/17:203).

Kriminalvården har haft regeringens uppdrag att stärka och långsiktig förankra arbetet mot våldsbejakande extremism i myndigheten. Uppdraget slutredovisades den 30 mars 2020 (Ju2019/01233/KRIM). Av redovisningen framgår bl.a. att Kriminalvården har kunnat konstatera att de förutsättningar som existerar inom svensk kriminalvård utgör en god grund i arbetet mot våldsbejakande extremism. Kriminalvården har med stöd av den kunskap som finns på området utvecklat sitt säkerhetsarbete samt arbetet med riskbedömningar och behandling för målgruppen. Myndigheten har också utbildat medarbetare och chefer samt samarbetat och utbytt kunskaper med olika nationella och internationella aktörer. De särskilda åtgärder som bedömts nödvändiga för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism har anpassats och genomförts i det ordinarie arbetet. Kriminalvården fortsätter att kontinuerligt utveckla sitt arbete på området även efter att de särskilda regeringsuppdragen har upphört. Regeringen anser, med hänvisning till Kriminalvårdens utvecklingsarbete på området, att tillkännagivandet är slutbehandlat och avser att fortsatt behandla frågan i myndighetsstyrningen.

Mer kunskap om ensamagerande våldsverkare

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ensamagerande terrorister och forskning om mekanismerna bakom självradikalisering (bet. 2016/17:KU23 punkt 10 rskr, 2016/17:KU294).

Arbetet mot våldsbejakande extremism omfattar tre identifierade miljöer: vänsterextremism, högerextremism och islamistisk extremism, inklusive ensamagerande gärningspersoner som kan motiveras till våldshandlingar av olika extremistiska ideologier, men inte tillhör etablerade grupper eller nätverk. Under de senaste åren har frågor om självradikalisering och ensamagerande gärningspersoner lyfts fram i olika rapporter. Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18) tog i samarbete med forskare från Uppsala universitet fram rapporten Den ensamme terroristen² – om lone wolfs, näthat och brinnande flyktingförläggningar (Ordfront 2017). Under 2017 redovisade den nationella samordnaren betänkandet Våldsbejakande extremism – en forskarantologi (SOU 2017:67) som innehåller en översikt av relevant forskning, inklusive riskfaktorer för självradikalisering. Totalförsvarets forskningsinstitut har haft uppdraget att öka kunskapen om vilken roll våldsbejakande extremistisk propaganda spelar vid självradikalisering med särskild fokus på ensamagerande personer (Ju2018/01289/KRIM). Den 11 februari 2019 redovisade FOI rapporten Ensamagerande våldsverkare – profiler, riskbedömningar och digitala spår (FOI, 2019). Myndigheten har analyserat befintlig forskning samt olika riskbedömningsinstrument. En av rapportens slutsatser är att ensamagerande gärningspersoner ofta lämnar digitala spår, till exempel i manifest och digitala dagböcker. I syfte att utveckla det förebyggande arbetet har FOI utvecklat ett nytt textanalysverktyg – PRAT – Profile Risk Assessment Tool – som kan användas som komplement i riskbedömningar av potentiella ensamagerande våldsverkare. Textanalysverktyget bygger på att många ensamagerande offentliggör åsikter, värderingar och planer skriftligt, via brev, online-dagböcker, foruminlägg och manifest. Ett utvecklingsarbete pågår för att analyser av sådan kommunikation ska användas som en del i olika myndigheters riskbedömningar i syfte att utveckla det förebyggande arbetet med att förhindra terroristattacker. I sin årsbok för 2019 lyfter Säpo fram att merparten av de terroristattacker som genomfördes under förra året har utförts av ensamagerande gärningspersoner och i många fall har de radikaliserats på egen hand genom att ta del av våldsbejakande propaganda på internet och i sociala medier. De kartläggningar och analyser som Totalförsvarets forskningsinstitut genomför om våldsbejakande extremistisk propaganda i digitala miljöer, samt den metodutveckling som myndigheten har initierat, spelar en mycket viktig roll i det förebyggande arbetet. Kartläggningarna har ökat kunskapen om hur våldsbejakande extremistiska budskap kan appellera till olika mottagare och hur budskapen används för rekrytering och inspiration till olika brott och terrorism. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Insatser för individer som lämnar extremistiska miljöer och kunskapshöjande åtgärder

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att det är viktigt att myndigheter och kommuner har beredskap för att hantera avhoppare som fortfarande förespråkar våldsbejakande ideologier eller som återvänder och misstänks ha begått grova brott utomlands (bet. 2015/16:KU4 punkt 9, rskr. 2015/16:137). Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför dels om behovet av avhopparverksamhet och om att regeringen bör överväga statlig avhopparverksamhet, dels om behovet av ökad kunskap hos kommunerna, skolan och andra aktörer (bet. 2016/17:KU23 punkt 8, rskr. 2016/17:294).

Regeringen har sedan 2014 tagit initiativ till ett åtgärds paket mot våldsbejakande extremism för ca 170 miljoner kronor och uppdrag gavs till flera myndigheter att utveckla olika insatser. Socialstyrelsen har till exempel tagit fram stöd för socialtjänstens insatser till barn och unga som riskerar att involveras i eller redan är involverade i våldsbejakande extremism. Myndigheten har även utvecklat ett kunskapsstöd till socialtjänsten för insatser till män och kvinnor som återvänt från Syrien och Irak och deras familjer (Ju2018/01244/KRIM). Statens institutionsstyrelse har utvecklat utbildningsmaterial och samtalsstöd för personalen som arbetar inom de särskilda ungdomshemmen och missbruksvården (Ju2018/02957/KRIM, Ku2016/02296/D). Kriminalvården har utvecklat vägledning, utbildning och stöd för sina personalgrupper i dessa frågor samt ett särskilt stöd för anlitan av trosföreträdare vid själavård. Myndigheten har också fått i uppdrag att långsiktigt förankra det förebyggande arbetet inom myndigheten (Ju2016/06988/KRIM, Ju2017/08663/KRIM). I december 2019 fick Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen uppdraget att ta fram ett gemensamt nationellt avhopparprogram som ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella och våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar (Ju2019/02027/KRIM). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2021 (Ju2020/02903/KRIM). När det gäller kunskapshöjande åtgärder har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor intervjuat ungdomar om deras erfarenheter (Ku2016/02190/D) och Barnombudsmannen har lyssnat till barn med direkta och indirekta erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism samt sammanställt befintlig forskning om barns erfarenheter (Ku2018/00061/D). Även Statens skolverk har tagit fram kunskapsstöd för skolans personal i hur de ska hantera frågor om våldsbejakande extremism (U2018/04061/S). Effekterna av regeringens insatser sedan 2014 har bidragit till att det i dag finns en ökad kunskap om våldsbejakande extremism vilket framkommer av Statskontorets utvärdering av regeringens insatser (Ku2018/02222/D). När det gäller kommunernas kunskap anger 80 procent av de kommunala samordnare som tillfrågats i Statskontorets utvärdering att de har haft nytta av det arbete som utfördes av den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18). Det är nu Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet, som inrättades i januari 2018, som har uppdraget att samla och sprida kunskap om förebyggande av våldsbejakande extremism baserad på forskning och beprövad erfarenhet samt verka för en kunskapsbaserad praktik utifrån lokala behov. Regeringen bedömer att de genomförda insatserna har bidragit till ökad kunskap om våldsbejakande extremism hos berörda aktörer och även beredskap att hantera individer som är involverade i våldsbejakande extremism. Regeringen anser därmed att tillkännagivandena är slutbehandlade i de delar som avser avhoppare som fortfarande förespråkar våldsbejakande ideologier eller som återvänder och misstänks ha begått grova brott utomlands, samt ökad kunskap hos kommunerna, skolan och andra aktörer. Den del av tillkännagivandet som avser statlig avhopparverksamhet är ännu inte slutbehandlat.

Brottsförebyggande arbete

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anförde om att regeringen dels inte ska tillsätta en nationell samordnare för brottsförebyggande frågor, dels ska återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka konkreta brottsförebyggande åtgärder som regeringen avser att vidta och när man avser att vidta dessa åtgärder (bet. 2016/17:JuU15 punkt 5, rskr. 2016/17:321). Regeringens brottsförebyggande satsning pågår alltjämt och arbetet bedrivs i enlighet med de mål som regeringen har slagit fast i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott (skr. 2016/17:126). Åtskilliga åtgärder har vidtagits. Bland annat har flera av de myndigheter som omnämns i Tillsammans mot brott fått i uppdrag och redovisat insatser som har genomförts eller påbörjats sedan

2017 och som på kort eller lång sikt haft betydelse för programmets strategiska målsättningar. Vidare lämnar Brå den 31 mars varje år en rapport om hur det brottsförebyggande arbetet har bedrivits och utvecklats (Ju2017/01526/KRIM). Regeringen avser att under 2020 lämna en återredovisning till riksdagen om arbetet. Punkten är inte slutbehandlad.

Ett nationellt exitprogram

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att införa ett nationellt exitprogram (bet. 2018/19:JuU13 punkt 3, rskr. 2018/19:192). Den 19 december 2019 beslutade regeringen att ge Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett gemensamt nationellt avhoppningsprogram som ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella och våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar (Ju2019/02027/KRIM). Uppdraget samordnas av Kriminalvården. Uppdraget delredovisades den 15 april 2020 och slutredovisning ska ske den 1 mars 2021. Punkten är inte slutbehandlad.

En nationell domstolsjour för att förordna offentliga försvarare

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att det bör införas en nationell domstolsjour för att förordna offentliga försvarare utanför domstolarnas kontors- och beredskapstider (bet. 2018/19:JuU20 punkt 2, rskr. 2018/19:160). Regeringen gav i mars 2019 Domstolsverket i uppdrag att lämna förslag på en ordning för att utvidga beredskapen vid tingsrätterna för att förordna offentliga försvarare. Uppdraget redovisades i maj 2019 och regeringen remitterade därefter en promemoria med förslag på ändringar i förordningen (1988:31) om tingsrätternas beredskap för prövning av häktningsfrågor m.m. för att införa beredskapen. Regeringen beslutade förordningsändringarna den 7 november 2019.

Förordningsändringarna innebär att det införs en beredskap vid tingsrätterna för att förordna offentliga försvarare under andra tider än ordinarie öppet- och beredskapstider. Domstolsverket ges rätt att meddela närmare föreskrifter om beredskapen. Domstolsverket beslutade i mars 2020 föreskrifter och allmänna råd för beredskapen. Beredskapen skulle ha trätt i kraft den 1 april 2020. Med anledning av coronavirusets påverkan på arbetet i domstolarna kom Domstolsverket och fackförbundet Akavia i slutet av mars 2020 in med en hemställan om att senarelägga införandet av beredskapen. Regeringen beslutade den 27 mars 2020 att flytta fram ikraftträdandet till den 1 september 2020. Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna och att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Brottsofferportal för drabbade av bedrägerier och identitetskapningar

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att ta initiativ till att en brottsofferportal inrättas för dem som har drabbats av bedrägerier och identitetskapningar (bet. 2018/19:JuU14 punkt 50, rskr. 2018/19:182). Polismyndigheten arbetar förbyggande mot bedrägerier genom sitt nationella bedrägericenter (NBC). NBC samverkar bl.a. med aktörer inom bank- och finanssektorn och e-handelsbranschen. NBC genomför också informationsinsatser för att öka kunskapen i samhället om hur man kan skydda sig mot brott. Exempelvis deltog NBC under 2018 och 2019 i en nationell informationskampanj tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att öka allmänhetens samt små och medelstora företagskunskap om vilka grundläggande säkerhetsåtgärder som kan och bör vidtas för att skydda sig mot it-incidenter inklusive id-stölder.

På regeringens uppdrag har en särskild utredare i mars 2019 lämnat förslag som syftar till att minska antalet bedrägerier som begås med hjälp av förfalskade id-handlingar. Utredaren föreslår ett nytt statligt id-kort som ska utfärdas av Polismyndigheten. Det nya id-kortet ska utfärdas på ett säkert sätt och vara lätt att kontrollera. På så sätt ska identitetsmissbruk och bedrägerier kunna motverkas. Förslagen finns i betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Brottsoffermyndigheten beviljades under våren 2017 närmare 2 miljoner kronor från EU:s fond för inre säkerhet för att ta fram en ny webbplats med behovsanpassad information för brottsoffer. Brottsoffer kan söka och få information bl.a. utifrån vilken typ av brott som de utsatts för, var i rättsprocessen de befinner sig och var de är bosatta. Ett mål med webbplatsen är att brottsoffer ska kunna få relevant och överskådlig information för varje del av processen. De ska även hitta information om vilka organisationer som erbjuder stöd för brottsoffer på deras bostadsort. Webbplatsen blev klar 2020.

Konsumentverket tillhandahåller en upplysningstjänst – Hallå konsument – som omfattar information och vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter. Sedan den 1 april 2020 ingår även bland andra Polismyndigheten i den krets av s.k. informationsansvariga myndigheter och andra aktörer som är involverade i arbetet med upplysningstjänsten. Det ökar möjligheten att ge sammanhållen information till konsumenter om vilka åtgärder som behöver vidtas vid bedrägerier och identitetskapningar och hur man kan förebygga att bli utsatt för den typen av brott. Upplysningstjänsten erbjuder en samlad information riktad till den som har blivit utsatt för id-kapningar. Regeringen anser genom de ovan redovisade och vidtagna åtgärderna att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Tydliga och mätbara mål för polisens verksamhet

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om tydliga och mätbara mål för polisens verksamhet (bet. 2017/18:JuU1 punkt 21, rskr. 2017/18:92). I samband med ombildningen av polisen gav regeringen i regleringsbrevet för 2015 Polismyndigheten i uppdrag att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av verksamheten. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att vidareutveckla och konkretisera uppföljningen samt säkerställa att den implementerades i hela myndigheten. Regeringen gav dessutom Polismyndigheten den 16 februari 2017 i uppdrag att ytterligare utveckla sitt arbete med att följa upp, analysera och presentera resultatet av myndighetens samlade verksamhet och de resurser som finansierar den verksamhetsuppföljningen. Polismyndigheten har utvecklat verksamhetsuppföljningen och rapporterar regelbundet resultat och statistik till regeringen. Polismyndigheten presenterar och bedömer utredningsresultaten i förhållande till de mål som riksdag och regering har beslutat om, d.v.s. att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet och att brottsuppleringen ska öka. I regleringsbrevet för 2018 begär regeringen att Polismyndigheten månatligen ska redovisa statistik för ekonomi, verksamhet, personal, uppskattningar av dödligt våld och skjutningar. Därutöver har regeringen begärt att Polismyndigheten kvartalsvis redovisar en bild av situationen i utsatta områden. Polismyndigheten ska också redovisa vilka långsiktiga mål myndigheten har för arbetet i utsatta områden och hur målen ska operationaliseras. Vidare fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma vilka resultat som uppnåtts genom arbetet med medborgarlöften samt redovisa detta i årsredovisningen för 2018. Under 2019 har Polismyndigheten vidareutvecklat den interna styrningen och uppföljningen. Myndigheten har genomfört ett omfattande arbete med att ta fram en strategisk verksamhetsplan som ska gälla för åren 2020–2024. Den bygger på strategi 2024 i vilken myndigheten har

fastställt vision, verksamhetsidé, långsiktiga mål och strategiska initiativ. De tre långsiktiga målen är framgångsrik brottsbekämpning och uppkläring, stark lokal närvaro och attraktiv arbetsplats och samarbetspartner. Under varje långsiktigt mål finns ett antal delmål och till dessa knyts ett antal nyckelaktiviteter som kommer att genomföras och följas upp. Polismyndigheten har också tagit fram ett antal relevanta indikatorer för respektive delmål. Dessa ska följas upp och analyseras löpande. För varje indikator har myndigheten tagit fram ett utgångsvärde och en riktning för önskad utveckling. Intentionen är att indikatorerna tillsammans med nyckelaktiviteterna speglar framfarten i arbetet mot delmålen. Att skapa bra förutsättningar för att tolka, analysera och bedöma indikatorerna är därför centralt. Genom uppföljningen ges information om verksamheten rör sig i riktning mot de uppsatta målen. Uppföljningen syftar även till att utveckla verksamheten och bidra till lärande. Genom att koppla samman styrningen och uppföljningen ges möjlighet att löpande styra om och omprioritera, men även att justera delmål, nyckelaktiviteter och indikatorer om behov finns, så att myndigheten utvecklas i riktning mot de långsiktiga målen. Det är angeläget att brottsutvecklingen även redovisas på lokal nivå.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisats ovan anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

En effektivare polis

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en effektivare polis (bet. 2015/16:JuU1 punkt 3, rskr. 2015/16:106). I skrivelse 2016/17:75 redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg att de åtgärder som regeringen hade vidtagit var bra men inte tillräckliga för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen.

Regeringen har i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser. Polisverksamhet är en personalintensiv verksamhet och för att stärka och utveckla den polisiära verksamheten är det därför främst mer personal som behövs. I budgetförslaget för 2021 tillför regeringen ytterligare medel som möjliggör Polismyndighetens fortsatta expansion mot 10 000 fler polisanställda 2024 och möjlighet att förstärka polisyrkets attraktivitet genom förbättrade villkor.

Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Polismyndigheten har med anledning av uppdraget tagit fram en plan för hur myndigheten ska kunna öka antalet anställda med 10 000 till 2024. Myndigheten har också tillsatt ett tillväxtråd och i arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen har en nationell kompetensförsörjningsstrategi och kompetensförsörjningsplan tagits fram. Polismyndigheten har också stärkt rekryteringskapaciteten för att möta verksamhetens behov i tillväxtarbetet. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än hälften av de totalt 10 000. Den betydande personalökning som satsningen medför innebär att både antalet civilanställda och antalet poliser kommer att bli väsentligt större. Det kommer också medföra att fler poliser kan arbeta med uppgifter där en polismans kompetens är nödvändig. Polismyndigheten har under 2019 ökat graden av systematiskt och enhetligt arbete med sin kompetensförsörjning för att säkerställa rätt kompetens i förhållande till verksamhetens behov.

Många av de civilanställda som har anställts under senare år har stärkt upp kärnverksamheten på olika områden. År 2015 arbetade enligt Polismyndighetens årsredovisning 20 492 personer i kärnverksamheten. År 2019 var motsvarande siffra 22 574 personer. Det är 2 082 fler och 75 procent av denna ökning utgörs av annan

personal än poliser. Exempelvis har antalet civilanställda som arbetar med utredningsverksamhet ökat och redan i dag finns möjligheter för civilanställda att erhålla polismans befogenhet. Polismyndigheten genomför funktionsutbildningar och avser att utvidga dessa ytterligare. Funktionsinriktad polisutbildning innebär att civilanställda i Polismyndigheten kan genomgå polisutbildning och därmed erhålla polismans fulla befogenhet. Utifrån den kraftfulla satsning som görs på polisverksamheten kommande år förväntar sig regeringen att verksamheten fortsätter att utvecklas och stärks vartefter personalresurserna ökar. En effektiv verksamhet kräver god planering och styrning samt bra förutsättningar att kunna följa upp verksamheten. Under 2019 har Polismyndigheten vidareutvecklat den interna styrningen och uppföljningen. Myndigheten har genomfört ett omfattande arbete med att ta fram en strategisk verksamhetsplan som ska gälla för åren 2020–2024. Den bygger på strategi 2024 i vilken myndigheten har fastställt vision, verksamhetsidé, långsiktiga mål och strategiska initiativ. De tre långsiktiga målen är framgångsrik brottsbekämpning och uppklaring, stark lokal närvaro och attraktiv arbetsplats och samarbetspartner. Under varje långsiktigt mål finns ett antal delmål och till dessa knyts ett antal nyckelaktiviteter som kommer att genomföras och följas upp. Polismyndigheten har också tagit fram ett antal indikatorer som ska följas upp och analyseras löpande.

Regeringen har skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten. Den sista april 2020 fanns det 3 300 studenter på grundutbildningen till polis varav 610 genomgick aspirantutbildning och 52 funktionsinriktad polisutbildning.

För att göra polisverksamheten mer effektiv har regeringen dessutom genomfört en renodling av verksamheten. Vissa uppgifter, exempelvis en del transporter av frihetsberövade och en del djurärenden, har flyttats till andra myndigheter. Syftet med dessa reformer är att frigöra tid för polisens kärnverksamhet.

Vissa åtgärder har tidigare redovisats för riksdagen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Polisens närvaro i brottsutsatta områden

Riksdagen har vid flera tillfällen påtalat för regeringen vikten av polisens närvaro i brottsutsatta områden. Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om vikten av polisens närvaro i brottsutsatta områden (bet. 2015/16:JuU1 punkt 7, rskr. 2015/16:106 samt bet. 2016/17:JuU1 punkt 17, rskr. 2016/17:90). I skrivelse 2016/17:75 redovisades dessa punkter som slutbehandlade. Riksdagen ansåg att flertalet av de åtgärder som regeringen hade vidtagit var viktiga i sig men inte tillräckliga för att tillkännagivandena skulle kunna anses slutbehandlade (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkterna därför åter står som öppna. Därutöver har riksdagen ytterligare en gång ställt sig bakom det som utskottet anför om polisens närvaro i brottsutsatta områden och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2017/18:JuU1 punkt 41, rskr. 2017/18:92). Nedan redovisas åtgärder som regeringen har vidtagit för att säkerställa polisens närvaro i brottsutsatta områden.

Med anledning av de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle genomför regeringen en kraftfull satsning på Polismyndigheten. Regeringen har i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser. Polisverksamhet är en personalintensiv verksamhet och för att stärka och utveckla den polisära verksamheten är det därför främst mer personal som behövs. I budgetförslaget för 2021 tillför regeringen ytterligare medel som möjliggör Polismyndighetens fortsatta expansion mot 10 000 fler polisanställda 2024. Vid

halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än hälften av dessa. De resursförstärkningar som har gjorts och kommer att göras kommer också brottsutsatta områden till del.

Ett av syftena med ombildningen av polisen var att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. För att följa upp utfallet av polisreformens intentioner har regeringen under flera år begärt in återrapportering av olika slag. I Polismyndighetens regleringsbrev för 2020 gav regeringen myndigheten ett fortsatt återrapporteringskrav om vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa en långsiktig och tydlig polisiär närvaro i hela landet. Myndigheten ska också redovisa i vilken omfattning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och vad som görs för att dessa ska få möjligheter att arbeta med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utan att tas i anspråk för annan verksamhet. En sådan redovisning ska även lämnas avseende kommunpoliser. I redovisningen ingår att beskriva vilka åtgärder som har vidtagits för att knyta rätt kompetens och erfarenhet till funktionerna områdes- och kommunpolis i syfte att skapa gynnsamma för-utsättningar för ett långsiktigt brottsförebyggande arbete i lokalsamhället.

Polismyndigheten har vidare i regleringsbrevet för 2020 fått i uppdrag av regeringen att månatligen redovisa en uppföljning av statistik över personal samt särskilda nyckeltal som visar personaltillväxten mot 2024. I detta ingår att tydliggöra prognoser över förväntat antal anställda (poliser respektive civila) för respektive år till 2024. Polismyndigheten ska också följa upp och tre gånger per år redovisa ett antal polisiärt relevanta indikatorer som tillsammans ger en bild av situationen i utsatta områden.

Regeringen har på flera vis adresserat problematiken i utsatta områden och vikten av att hela samhället gemensamt involveras i lösningen. I december 2015 beslutade regeringen att ge samtliga tolv myndigheter som omfattas av det myndighetsgemensamma arbetet mot grov och organiserad brottslighet i uppdrag att utveckla sin organisation och ha ett ökat fokus på utsatta områden. I mars 2020 fattade regeringen ytterligare ett beslut om att de tolv myndigheterna får uppgiften om att samverka mot grov och organiserad brottslighet inskriven i sina respektive instruktioner. Ändringen trädde ikraft den 31 mars 2020. Genom instruktionsändringen fick samtliga tolv myndigheter ett brottsbekämpande uppdrag och myndigheternas uppdrag i utsatta områden blev ännu tydligare. I juni 2020 beslutade regeringen om två uppdrag åt de tolv myndigheterna att inrätta pilotprojekt som rör näringsverksamhet och felaktig folkbokföring med koppling till organiserad brottslighet. Uppdragen ska bidra till att lyfta de utsatta områdena och öka kvaliteten i folkbokföringen. Uppdragen ska redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2021.

Regeringen fortsätter att följa utvecklingen och kommer vid behov att vidta ytterligare åtgärder. Tillkännagivandena är därmed inte slutbehandlade.

Fler lokala poliser

Riksdagen har tillkännagett för regeringen vad utskottet anför om att regeringen bör återkomma med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet lokala poliser (bet. 2014/15:JuU1 punkt 10, rskr. 2014/15:77). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en lokalt förankrad polis (bet. 2016/17:JuU1 punkt 9, rskr. 2016/17:90). I skrivelse 2016/17:75 redovisades dessa punkter som slutbehandlade. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandena skulle kunna anses slutbehandlade (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkterna därför åter stod som öppna. Därutöver har riksdagen ytterligare en gång tillkännagett

för regeringen det som utskottet anför om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet (bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92).

Riksdagen har således vid flera tillfällen påtalat för regeringen att det behövs fler lokalt förankrade poliser som är närvarande och synliga i hela landet. Regeringen delar den uppfattningen och har återkommande rapporterat om de insatser som har genomförts för att säkerställa en långsiktig och hållbar polisiär närvaro i lokalsamhället. Polismyndigheten behöver anställa fler, både poliser och civilanställda, för att förbättra förutsättningarna för ett utökat numerär på lokal nivå. I budgetförslaget för 2021 tillför regeringen ytterligare medel som möjliggör Polismyndighetens fortsatta expansion mot 10 000 fler polisanställda 2024. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser genom att utöka antalet lärosäten som tillhandahåller polisutbildning från tre till fem.

I myndighetens regleringsbrev för 2020 gavs ett fortsatt återrappporteringskrav om vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa en långsiktig och tydlig polisiär närvaro i hela landet. Myndigheten ska också redovisa i vilken omfattning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och vad som görs för att dessa ska få möjligheter att arbeta med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghets- skapande arbete utan att tas i anspråk för annan verksamhet. En sådan redovisning ska även lämnas avseende kommunpoliser. I redovisningen ingår att beskriva vilka åtgärder som har vidtagits för att knyta rätt kompetens och erfarenhet till funktionerna områdes- och kommunpolis i syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för ett långsiktigt brottsförebyggande arbete i lokalsamhället.

Polismyndigheten har vidare i regleringsbrevet för 2020 fått i uppdrag att månatligen redovisa en uppföljning av statistik över personal samt särskilda nyckeltal som visar personaltillväxten mot 2024. I detta ingår att tydliggöra prognoser över förväntat antal anställda (poliser respektive civila) för respektive år till 2024. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än hälften av de totalt 10 000.

Utifrån den kraftfulla satsning som görs på polisverksamheten kommande år förväntar sig regeringen att verksamheten utvecklas och stärks vartefter personalresurserna ökar. En effektiv verksamhet kräver god planering och styrning samt bra förutsättningar att kunna följa upp verksamheten. Under 2019 har Polismyndigheten vidareutvecklat den interna styrningen och uppföljningen. Myndigheten har genomfört ett omfattande arbete med att ta fram en strategisk verksamhetsplan som ska gälla för åren 2020–2024. Den bygger på strategi 2024 i vilken myndigheten har fastställt vision, verksamhetsidé, långsiktiga mål och strategiska initiativ. Ett av de tre långsiktiga målen är en stark lokal närvaro. Som synes har ett stort antal åtgärder vidtagits för att öka antalet lokalt förankrade poliser i hela landet och flera är pågående. Regeringen fortsätter att följa utvecklingen och kommer vid behov att vidta ytterligare åtgärder. Tillkännagivandena är därmed inte slutbehandlade.

Brott som begås av djurrättsaktivister

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras (bet. 2014/15:JuU1 punkt 22, rskr. 2014/15:77).

Justitiedepartementet har tidigare inhämtat och sammanställt information från Polismyndigheten avseende dessa brott. Därefter har regeringen tagit upp frågan med såväl rikspolischefen som säkerhetspolischefen samt vid flera tillfällen med Lantbrukarnas riksförbund. Detta har redovisats för riksdagen i tidigare skrivelser. I regeringens skrivelse 2016/17:75 angavs mot bakgrund av vidtagna åtgärder att skrivelsen i denna del avsåg läggas till handlingarna. Riksdagen har slutligt behandlat skrivelse 2016/17:75 (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). Regeringen beslutade

därför den 16 november 2017 att riksdagsskrivelse 2014/15:77 punkt 22 om brott som begåtts av djurrättsaktivister skulle läggas till handlingarna. I skrivelse 2017/18:75 upplyste regeringen riksdagen om att så hade skett och att punkten därmed var slutbehandlad. Av konstitutionsutskottets betänkande (2017/18:KU21, rskr. 2017/18:325) framgår dock att justitieutskottet anser att de redovisade åtgärderna inte kan anses innebära att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister prioriteras. Enligt utskottet behövs en tydligare redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att prioritera arbetet mot sådana brott och att punkten därmed inte kan anses vara slutbehandlad. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen därför riksdagen att punkten åter står som öppen. Även i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen riksdagen att punkten står som öppen.

Regeringen har därför den 21 mars 2019 gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Redovisningen lämnades till regeringen den 28 februari 2020. Polismyndigheten bedömde att antalet brottsbenägna djurrättsaktivister som är aktiva i landet är få, och brotten som de begår är ofta relativt lindriga. Dessa individer skapar dock stor otrygghet för lantbrukare och andra, de orsakar ekonomisk skada för enskilda och för näringslivet och de utgör ett störningsmoment för enskild jakt och för licensjakt. Polismyndigheten arbetar därför med trygghetsskapande åtgärder, utredning och lagföring, och i samarbete med Säkerhetspolisen även med att reducera handlingsutrymmet för våldsbejakande extremister, i syfte att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism.

Regeringen har vidare, med beaktande av tillkännagivandet, internt påbörjat arbete med en översyn av lagstiftningen om olaga intrång och hemfridsbrott. I arbetet ingår att överväga straffbestämmelsernas tillämpningsområde, om kvalifikationsgrunder för grovt brott bör införas och om straffskalorna bör skärpas. De förslag som lämnas kommer att skickas på remiss till berörda myndigheter och organisationer för synpunkter. Regeringens ambition är att remittering ska ske under hösten. Regeringen har därutöver vidtagit ett antal andra åtgärder för att den typen av brott som avses ska hanteras effektivt av rättsväsendet. Lagändringar har t.ex. gjorts rörande skadegörelse och olaga hot. Straffskalan för grov skadegörelse har skärpts och bestämmelsen har kompletterats med en kvalifikationsgrund som bl.a. innebär att om skadegörelsen innebär en särskild integritetskränkning, bör brottet kunna bedömas som grovt även om skadan i ekonomiskt hänseende inte kan sägas vara betydande.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisats anser regeringen att tillkännagivandet om att prioritera arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister är slutbehandlat.

Sociala insatsgrupper

Riksdagen har tillkännagett för regeringen vad utskottet anför om ökad användning av sociala insatsgrupper (bet. 2016/17:JuU21 punkt 2, rskr. 2016/17:224). Enligt riksdagen bör arbetsmetoden dessutom i högre grad användas för att komma till rätta med kriminella ungdomar som ännu inte har fyllt 15 år. Riksdagen anser också att regeringen kan vidta åtgärder för att det samarbete som bedrivs inom de sociala insatsgrupperna i högre utsträckning än i dag även används för att bryta upp de nätverk som finns i de kriminella gängerna.

Socialstyrelsen har haft i uppdrag att låta utvärdera såväl resultatet för de ungdomar som varit föremål för arbetet i en social insatsgrupp som hur själva samverkansformen fungerar. Uppdraget slutredovisades den 30 september 2017 och bereds i Regeringskansliet.

Inom ramen för regeringsuppdraget att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården (S2018/00535/FST), uppger Socialstyrelsen att myndigheten avser komplettera den utvärdering av sociala insatsgrupper som redan genomförts med ytterligare en uppföljning av effekter på längre sikt. Syftet är att kunna visa om samverkansformen medfört långsiktiga förbättringar för de ungdomar som deltagit i sociala insatsgrupper. En långsiktig målsättning under de kommande tre åren är också att kunna fånga vilka arbetsformer och arbetsätt som är lovande för olika målgrupper för sociala insatsgrupper. Ytterligare en målsättning är att kunna utveckla ett mer konkret stöd, som är byggt på bästa tillgängliga kunskap, för det lokala arbetet med sociala insatsgrupper.

Regeringen har i regleringsbrevet 2020 (S2019/05315/RS [delvis]) gett Socialstyrelsen i uppdrag att stödja huvudmän samt yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser för att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom området. Socialstyrelsen ska bl.a. vidta åtgärder för att stärka samverkan mellan socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Socialstyrelsen ska genom utåtriktade aktiviteter sprida aktuell kunskap om metoder, arbetsätt och goda exempel till kommuner och andra berörda aktörer. Uppdraget ska bl.a. säkerställa att placerade barn och unga får en god, trygg och säker vård samt säkerställa den sociala barn- och ungdomsvårdens arbete med särskilt utsatta grupper av barn och unga stärks, inte minst i särskilt utsatta och prioriterade områden. En slutredovisning ska lämnas till regeringen senast den 31 mars 2023. En delredovisning med en plan för arbetet inom uppdraget lämnades den 24 mars 2020. Av denna plan framgår t.ex. att Socialstyrelsen och Polismyndigheten har skapat samverkansgrupper i syfte att samverka kring brottsförebyggande arbete mellan socialtjänst och polis lokalt. Även Skolverket har tillkommit i samverkansgrupperna. Vidare framgår av planen att Socialstyrelsen har påbörjat ett kartläggningsarbete av bästa tillgängliga kunskap om metoder och arbetsätt som syftar till att motverka att barn och unga från 7–20 år begår brott. Regeringskansliet kommer att följa detta arbete.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisats anser regeringen att tillkännagivandet om ökad användning av sociala insatsgrupper är slutbehandlat.

Kriminalvårdsfrågor

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att försändelser till en intagen, förutom försändelser till och från den egna advokaten samt annan myndighetspost, i hög utsträckning kontrolleras av kriminalvårdspersonal (bet.2017/18:JuU16 punkt 14, rskr. 2017/18:184). Regeringen har i höständringsbudgeten för 2019, budgetpropositionen för 2020 och i vårändringsbudgeten för 2020 tillfört Kriminalvården ytterligare resurser för att bl.a. upprätthålla en god säkerhet i verksamheten. Regeringen har vidare den 25 juni 2020 uppdragit åt Kriminalvården att senast den 31 oktober 2020 återrapportera på vilket sätt myndigheten säkerställer att försändelser kontrolleras i den utsträckning det är motiverat och nödvändigt utifrån syftet med fängselagens (2010:610) bestämmelser. Regeringen anser genom de ovan redovisade och vidtagna åtgärderna att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

2.8 Politikens inriktning

2.8.1 Fortsatta förstärkningar av rättskedjan

Den fortsatta satsningen på Polismyndigheten

Satsningen på Polismyndigheten fortsätter. I syfte att stärka och vidareutveckla polisverksamheten ska Polismyndigheten till 2024 ha ökat antalet anställda med sammanlagt 10 000 personer jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Ambitionen är att fördelningen mellan civilanställda och poliser upprätthålls. Det innebär att Polismyndigheten kommer att ha drygt 38 000 anställda när utbyggnaden är klar. Polismyndigheten har under de senaste åren stärkt sin rekryteringskapacitet men fortsatta åtgärder för att bygga ut kapaciteten och göra polisyrket attraktivare behövs. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än 5 000 sedan satsningen inleddes. I rekryteringskampanjerna har myndigheten fokuserat extra på att få fler sökande som är kvinnor och sökande med utländsk bakgrund. Det är viktigt med såväl rätt kompetens som mångfald i Polismyndigheten för att möta verksamhetens behov och framtidens utmaningar. Utöver att anställa ny personal är det viktigt att behålla de redan anställda samt att återrekrytera poliser som tidigare har slutat – ett arbete som hittills har varit framgångsrikt, då den tidigare utvecklingen mot att allt fler poliser slutar nu har brutits och mer än var fjärde polis som slutat sedan 2015 har återanställts. I enlighet med Polismyndighetens ambition att göra myndigheten till en än mer attraktiv arbetsgivare fortsätter arbetet med att stärka de polisanställdas arbetsvillkor och säkerhet, bl.a. genom ett intensifierat arbetsmiljöarbete. Även arbetet med att tydliggöra karriär- och utvecklingsvägar fortsätter. En funktionsinriktad polisutbildning har utvecklats vilket innebär att anställda experter utan polisutbildning kan genomgå en komprimerad polisutbildning för att få polismans befogenhet. Dessutom finns möjlighet för poliser att få en kandidatexamen i ämnet Polisiärt arbete. Åtgärder för såväl bättre arbetsvillkor och karriärvägar som bättre arbetsmiljö och säkerhet är viktiga delar i arbetet med att öka attraktiviteten i polisyrket. Satsningen på 10 000 fler polisanställda ligger fast. Behovet av ytterligare tillskott hanteras i kommande budgetpropositioner.

Parallellt med utbyggnaden behövs ett kontinuerligt arbete för att öka polisväsendets effektivitet sett till resursanvändning och resultat samt för att stärka den lokala polisiära närvaron.

Ett välfungerande domstolsväsende

Domstolars oberoende är en grundsten i demokratin. Det svenska domstolsväsendet fungerar väl. Det är prioriterat för regeringen att säkerställa rättssäkerheten och allmänhetens tilltro till domstolarna även på längre sikt. Därför har en parlamentarisk utredning tillsatts i syfte att ge förslag om hur domstolarnas oberoende kan stärkas.

Det är viktigt att brott möts av en snabb reaktion från samhället. Under 2021 utökas försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål till fler delar av landet. En utredning ser även över hur snabbförfarandet kan göras permanent och andra åtgärder för snabbare lagföring av brott, bl.a. hur strafföreläggande kan utvecklas för att även i fortsättningen utgöra ett snabbt och effektivt alternativ till en prövning i domstol.

Att den som är vittne eller målsägande känner sig trygg i rättssalen är avgörande både för att enskilda personer ska våga vittna och för samhällets förmåga att klara upp brott. För att öka tryggheten i rättssalen infördes under 2020 ett förbud mot att sprida bilder från rättegångar. Digitalisering av domstolarnas mål- och ärendehantering är viktig för att ge god service till medborgarna, stärka rättssäkerheten och effektivisera verksamheten. Regeringen genomför ändringar under 2021 som möjliggör och

underlättar digital kommunikation i domstolsprocesser. I princip all skriftlig kommunikation i domstolsprocesser kommer framöver att kunna ske i digital form.

Under 2020 är antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål inom Sveriges Domstolar högre än tidigare år. Samtidigt som domstolarnas produktivitet är hög är covid-19-pandemins effekter för domstolarnas verksamhet svårbedömd. Regeringen följer därför utvecklingen inom Sveriges Domstolar noga och avser vid behov att återkomma i budgetpropositionen för 2022.

Fortsatt kapacitetsförstärkning inom Kriminalvården

Den på kort tid kraftiga beläggningsökningen i häkte och anstalt har inneburit en stor utmaning för Kriminalvården. Fler straffrättsliga reformer kommer fortsatt ha en påverkan på myndighetens kapacitetsbehov över en lång tid. Det finns även en förväntning på att effektiviteten i övriga rättskedjan kommer att förbättras, vilket även det i så fall kommer att påverka kapacitetsbehovet. Kriminalvården behöver därför fortsatta förutsättningar för att bedriva det långsiktiga arbetet med utformningen av den framtida platskapaciteten. Samtidigt behöver Kriminalvården ha tillräckliga resurser för de tillfälliga lösningar som är nödvändiga för att snabbt kunna utöka sin kapacitet och bibehålla säkerheten. Inom ramen för kapacitetsutökningen behöver Kriminalvården, förutom en utökning av antalet platser, anpassa och utveckla verksamhetsinnehållet. Det gäller bl.a. frivårdens arbete och åtgärder för att minska isoleringen av intagna i häkte. För dessa ändamål har regeringen föreslagit tillskott. Regeringen anser att det är av fortsatt stor vikt att Kriminalvårdens arbete med effektivisering fortsätter. Regeringen avser att följa arbetet.

Ytterligare resurser till Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen behöver ha bättre förutsättningar att möta det breddade hotet från främmande makt samt i större utsträckning kunna arbeta förebyggande mot våldsbejakande extremism. Med anledning av det breddade hotet från främmande makt behöver Säkerhetspolisen även förstärka sin tillsyn på säkerhetsskyddsområdet. Regeringen tillför därför Säkerhetspolisen medel de kommande åren.

Utökad kapacitet inom Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket gör undersökningar på uppdrag av en rad aktörer både inom och utom rättsväsendet. Det behövs fortsatt starkt mottagningskapacitet inom ramen för den rättspsykiatriska verksamheten. Därför behöver Rättsmedicinalverket tillföras medel för att kunna möta efterfrågan på myndighetens tjänster.

2.8.2 Insatser mot brott i kriminella nätverk

Förebyggande av brott

I Sverige ska alla vara trygga, oavsett var man bor eller vem man är. För att intensifiera arbetet mot kriminella gäng- och nätverksmiljöer genomför regeringen åtgärder som syftar till att på både kort och lång sikt utveckla såväl brottsbekämpningen som det brottsförebyggande arbetet. Däribland kan nämnas tillsättandet av en parlamentarisk trygghetsberedning som utgör ett viktigt led i utvecklingen av en långsiktig kriminalpolitik och ett uppdrag till Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse om att utveckla ett nationellt avhopparprogram för dem som vill lämna ett liv i kriminalitet.

Kommunerna bidrar med viktiga och nödvändiga insatser i det brottsförebyggande arbetet. Regeringen bedömer att kommunernas roll på detta område behöver utvecklas. I november 2019 tillsattes därför en utredning som ska föreslå hur ett

lagstadgat kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete bör utformas. Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 15 juni 2021. Regeringen vidtar också åtgärder för samordnade insatser för barn och unga i riskzon samt sociala insatser i områden med socioekonomiska utmaningar inom ramen för arbetet mot segregation. Det är viktigt att det lokala brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bedrivs aktivt utifrån en lokal problembild och i samverkan med berörda aktörer.

Åtgärder mot tystnadskultur och mot brott i kriminella nätverk

Brott i kriminella nätverk kan av olika skäl vara särskilt svåra att utreda. Inte sällan finns det också en rädsla för de kriminella som påverkar vittnens benägenhet att medverka i brottsutredningar. Tystnadskulturen måste brytas. En utredare överväger därför just nu – på uppdrag av regeringen – en rad olika åtgärder med det övergripande syftet att stärka rättsprocessen och öka lagföringen, bl.a. vid brott i kriminella nätverk.

Regeringen har också aviserat ytterligare åtgärder mot brott i kriminella nätverk, bl.a. skärpta straff för brott kopplade till kriminella uppgörelser, för den som överlåter narkotika till andra och för den som rekryterar unga till kriminalitet. Regeringen anser också att det kan behövas mer frihetsberövande insatser vid vissa typer av brott som är vanliga i den kriminella miljön. Regeringen har därför tillsatt en utredning som avser dessa frågor.

En framgångsrik kamp mot organiserad brottslighet kräver även att åtgärder vidtas för att brottsvinster ska kunna tas från kriminella. Regeringen har tillsatt en utredning för att se över och modernisera förverkandelagstiftningen.

Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda

Det är viktigt att Kriminalvården har de verktyg som krävs för att kunna kontrollera och ge adekvat stöd till dömda som avtjänar ett straff i kriminalvård i frihet. Regeringen har därför remitterat ett förslag som bl.a. innebär ökade möjligheter att bestämma – och med intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja) kunna kontrollera – var den som har dömts till skyddstillsyn, liksom vad som gäller för den som har villkorligt frigetts från ett fängelsestraff, ska respektive inte får vistas. De utökade möjligheterna till kontroll över var dömda befinner sig kommer bli ett viktigt verktyg i Kriminalvårdens arbete med att förhindra återfall i brott. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 maj 2021. Regeringen tillför Kriminalvården medel för detta ändamål.

2.8.3 Åtgärder för att förebygga brott och stödja brottsutsatta Ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete

För att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället krävs både ett effektivt brottsbekämpande arbete och ett brottsförebyggande arbete som involverar många aktörer i samhället. Utvecklingen av ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället måste fortsätta med full kraft. Det är inte minst viktigt i områden med socioekonomiska utmaningar. Målsättningarna i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott utgör grunden för det brottsförebyggande arbetet. Regeringen avser att lämna en redovisning till riksdagen om vilka åtgärder som vidtagits hittills för att uppnå målsättningarna i programmet. Brottsförebyggande rådet och länsstyrelserna kommer fortsatt att ha en viktig roll i att stödja och driva på det brottsförebyggande arbetet.

Brott mot välfärden och missbruk av stödåtgärder riktade till enskilda och företag måste motverkas. Regeringen har gett en utredare i uppdrag att analysera och föreslå

åtgärder som minskar risken för brott kopplade till stödåtgärder som beslutats med anledning av coronaviruset. Ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv behöver också i större utsträckning beaktas i planeringen av bebyggda miljöer.

Rättsväsendet kommer även fortsättningsvis att lägga stor vikt vid arbetet för att motverka och bekämpa hatbrott och andra brott som hotar demokratin. Det vidtas även andra åtgärder inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott för att säkerställa allas rätt till trygghet, även för dem som i sin vardag utsätts för rasism.

Vidare har det förebyggande arbetet mot radikaliserings, våldsbejakande extremism och terrorism fortsatt hög prioritet. Det arbete som Center mot våldsbejakande extremism (CVE) bedriver syftar till att svara upp mot de lokala, regionala och nationella behov som finns. Regeringen anser att centret fortsatt ska bedrivas med bibehållen omfattning. Regeringen tillför därför Brottsförebyggande rådet medel för detta syfte.

Brottsförebyggande rådet har tidigare haft i uppdrag att undersöka förekomsten av parallella samhällsstrukturer i socialt utsatta områden (Brå-rapport 2018:6 Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden). Regeringen avser att ge Brå i uppdrag att ta fram ett stöd för hur parallella samhällsstrukturer, inklusive nätverk och klanstrukturer, kan identifieras på lokal nivå och vilka motåtgärder som kan vidtas mot sådana strukturer.

Mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och hedersrelaterad brottslighet ska upphöra

Mäns våld mot kvinnor fortsätter att vara ett samhällsproblem som innebär ett stort psykiskt och fysiskt lidande för den som drabbas. Detsamma gäller alla former av våld mot barn och hbtq-personers utsatthet för våld i nära relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Samhället behöver även reagera kraftfullt mot alla former av hedersförtryck. Den 1 juli 2020 trädde lagändringarna i propositionen Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (prop. 2019/20:131) i kraft. Ändringarna innebär att det har införts ett nytt brott, barnäktenskapsbrott, och en ny särskild straffskärpningsgrund som innebär att om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta heder ska det ses som en försvärande omständighet vid bedömningen av straffvärdet. Därtill har införts ett utreseförbud som ska skydda barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller att könsstympas. Det är centralt att kunskap om dessa lagändringar sprids så att fler brottsoffer kan skyddas och förövare straffas. Vidare har Hedersbrottsutredningen i uppdrag att analysera och ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen ska även bl.a. överväga vissa frågor som gäller kontaktförbud. Detta ligger också i linje med tillkännagivanden från riksdagen.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt och en trygg hemmiljö. Det lever i dag omkring 210 000 barn i Sverige i familjer där det förekommer våld av olika slag. Förslag om att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar förväntas träda i kraft under nästa år. Regeringen avser även att under hösten 2020 ge en särskild utredare i uppdrag att ta fram en nationell strategi mot våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (se även utg.omr. 9, kapitel 7).

När det gäller sexuella kränkningar har 2020 års sexualbrottsutredning i uppdrag att överväga ytterligare åtgärder i skärpande och förtydligande riktning. Utredningen ska bl.a. se över straffskalorna för sexualbrotten och lämna förslag på de förändringar som kan behövas för att dessa i tillräcklig mån ska spegla brottens allvar. Den ska också föreslå förändringar i straffskalan för köp av sexuell tjänst som innebär att

minimistraflet höjs från böter till fängelse. I uppdraget ingår bl.a. också att se över principerna för och bestämmelserna som rör straffansvaret för sexualbrott på distans samt för utnyttjande av barn för sexuell posering.

2.8.4 Effektivare och mer ändamålsenliga system

Förstärkta straffrättsliga åtgärder

Regeringen fortsätter arbetet med att förstärka det straffrättsliga skyddet, både inom ramen för arbetet mot brott i kriminella nätverk och inom andra angelägna områden.

Vid grova brott måste samhället kunna reagera kraftfullt och en kriminell livsstil kunna avbrytas i tid. I dag får unga myndiga lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år som begår allvarlig brottslighet sina straff nedsatta. Det medför att utdömda straff inte tillräckligt speglar brottets allvar. Riksdagen har också beslutat ett antal tillkännagivanden om förändringar av den straffrättsliga särbehandlingen av unga myndiga lagöverträdare. Mot den bakgrunden arbetar regeringen med förslag som innebär att straffrabatten tas bort för den åldersgruppen om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Det omfattar exempelvis brott som rån, grov misshandel och grov utpressning. Regeringen tillför Kriminalvården medel för detta ändamål.

En bättre hantering av stora brottmål

Regeringen har sedan tidigare konstaterat att rättsväsendet ställs inför allt större utmaningar att hantera stora förundersökningar och brottmål, en följd av mer komplex brottslighet med många inblandade personer och brottsmisstankar. Långa handläggningstider i brottmål riskerar att ge ett sämre bevisläge samt att enskilda personer binds upp i långdragna processer och långa häktningstider. Utredningen om processrätt och stora brottmål har lämnat förslag på hur handläggningen av stora brottmål med omfattande bevisning skulle kunna moderniseras och effektiviseras. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

2.8.5 Insatser för att möta den tekniska och samhällsliga utvecklingen

Ett kunskapsbaserat rättsväsende

Globaliseringen och teknikutvecklingen innebär ständiga förändringar av kriminaliteten, vilket också kräver förändrade motåtgärder. För att stärka samhällets förutsättningar att långsiktigt möta samhällsutmaningarna med brottslighet och otrygghet finns behov av ökad forskning och tydligare tillämpning inom dessa områden. De forskningsområden som regeringen föreslår kommer att presenteras i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen som regeringen avser att överlämna till riksdagen senare under hösten 2020. Det är viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna utvecklas och tar till sig ny kunskap. Regeringen satsar stora resurser på polisen och för att polisverksamheten ska fortsätta vara effektiv behöver Polismyndigheten i större utsträckning än i dag ingå i praktisknära utvecklingsarbeten med vetenskaplig grund.

Modernare utredningsverktyg

Regeringen fortsätter arbetet med att modernisera de utredningsverktyg som behövs för en effektiv brottsbekämpning. Dessa verktyg måste vara anpassade till den tekniska och samhällsliga utvecklingen. En särskild utredare har haft i uppdrag att lämna förslag till regler om en registreringsskyldighet för kontantkort så att uppgifterna ska finnas tillgängliga för brottsbekämpande ändamål. Förslagen är nu ute

på remiss. Ny teknik och nya internetjänster försvårar användningen av hemliga tvångsmedel då kommunikationen ofta är krypterad. På regeringens initiativ har därför ny lagstiftning om hemlig dataavläsning trätt i kraft den 1 april 2020. Regeringen har också låtit en utredning se över och föreslå en modernisering av reglerna om beslag och husrannsakan, bl.a. för att det ska bli lättare att få fram och säkra bevisning som finns elektroniskt lagrad. Förslagen avser bl.a. möjligheten att kopiera information som finns lagrad i det s.k. molnet eller i den misstänktes dator eller mobiltelefon. Utredningens förslag har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet.

Ett mer digitaliserat rättsväsende

Utvecklingen av ett digitaliserat informationsflöde i rättskedjan fortsätter. Arbetet bidrar till ökad effektivitet och att säkerställa statistik som ger bättre förutsättningar att följa upp utvecklingen och föreslå åtgärder som kan minska brottsligheten och öka människors trygghet. Det finns ett ökat behov av samverkan mellan rättsväsendets myndigheter även i andra frågor, till exempel ett bättre digitalt bemötande av enskilda, gemensamma rättsliga förfaranden inom EU samt användandet av ny teknik och innovationer. Det är därför angeläget att det av regeringen nyligen inrättade rådet för digitalisering av rättsväsendet tar vara på de möjligheter som digitaliseringen ger samtidigt som informationssäkerheten och den personliga integriteten upprätthålls.

Ett utvecklat digitaliserat informationsflöde innebär också ökade sårbarheter, vilket visar på vikten av ett systematiskt säkerhetsskydd för de verksamheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Regeringen skärper kraven på verksamhetsutövare av säkerhetskänslig verksamhet. Lagstiftning kommer att träda i kraft under 2021. Regeringen tillför även bl.a. Säkerhetspolisen ytterligare medel för att stärka tillsynen på området, som en del i det civila försvaret. Regeringen avser att återkomma med ett förslag till övergripande inriktning för det civila försvaret i den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025.

2.9 Den årliga revisionens iakttagelser

2.9.1 Reservation avseende Brottsförebyggande rådet

Av Riksrevisionens revisionsberättelse för Brå 2019 framgår att Brå, förutom det förhållande som beskrivs med reservation, i alla väsentliga avseenden använt myndighetens anslag och inkomster i enlighet med av riksdagen beslutade ändamål och i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter. Grunden för reservationen är att Brå, utan stöd i vare sig lag eller förordning, har betalat ut bidrag från anslag 1:7 *Brottsförebyggande rådet*, anslagsposten 2, Nationellt centrum mot våldsbejakande extremism. Bidragen uppgår till 5 229 000 kronor. Av anslagsvillkoret framgår att anslaget endast får användas för utgifter för verksamheten. Regeringen har efter dialog med myndigheten säkerställt att lämpliga åtgärder vidtas med anledning av Riksrevisionens reservation.

2.10 Budgetförslag

2.10.1 1:1 Polismyndigheten

Tabell 2.7 Anslagsutveckling 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	26 546 651	Anslagssparande	301 202
2020	Anslag	28 546 852 ¹	Utgiftsprognos	28 751 417
2021	Förslag	30 488 405		
2022	Beräknat	32 386 813 ²		
2023	Beräknat	32 764 478 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 32 117 094 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 32 117 849 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende Polismyndighetens verksamhet. Anslaget får också användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet).

Regeringens överväganden

Antalet polisanställda fortsätter att öka. Polismyndigheten har varit framgångsrik i sitt rekryteringsarbete och drygt hälften av de 10 000 som ska anställas till 2024 har nu rekryterats. Sedan tidigare finns tilldelade medel för fortsatt expansion under 2021. Anslaget ökas från och med 2022 med 1 650 000 000 kronor vilket möjliggör en fortsatt utbyggnad av Polismyndigheten.

Anslaget ökas 2021 också med 5 000 000 kronor för att stärka arbetet med att hjälpa personer som vill lämna ett liv i kriminalitet.

Anslaget minskas med 7 001 000 kronor 2021 för att finansiera förvaltningsgemensam digital infrastruktur, se utg.omr. 22 Kommunikation, avsnitt 4.1.1. För 2022 och 2023 beräknas anslaget minskas med 9 808 000 kronor respektive 9 037 000 kronor.

Anslaget minskas med 21 020 000 kronor fr.o.m. 2021 till följd av generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

Regeringen föreslår att 30 488 405 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Polismyndigheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 32 386 813 000 kronor respektive 32 764 478 000 kronor.

Tabell 2.8 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	28 546 852	28 546 852	28 546 852
Pris- och löneomräkning ²	439 192	682 617	1 022 768
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 502 361	3 157 344	3 194 858
varav BP21 ³	-23 021	1 619 172	1 619 943
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	-7 001	-9 808	-9 037
- Generell besparing i statsförvaltningen	-21 020	-21 020	-21 020
- 10 000 fler polisanställda		1 650 000	1 650 000
- Avhopparverksamhet	5 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 488 405	32 386 813	32 764 478

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Bemyndigande om förvärv av aktier eller andelar i och om kapitaltillskott till företag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för anslaget 1:1 *Polismyndigheten* besluta om förvärv av aktier eller andelar i företag och om kapitaltillskott till företag för att skydda de personer eller den verksamhet som bedrivs vid Polismyndigheten inom ramen för en särskilt beslutad skyddsidentitet enligt lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter samt att besluta om försäljning eller avveckling av företag som har förvärvats i detta syfte.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter kan, efter ett särskilt beslut, en så kallad kvalificerad skyddsidentitet skapas. I förarbetena till den lagen utvecklas närmare skälen till möjligheten att skapa en sådan identitet (prop. 2005/06:149).

Enligt 8 kap. 3 och 4 §§ budgetlagen (2011:203) krävs, med vissa undantag som nu inte är aktuella, riksdagens godkännande för förvärv och försäljning av aktier eller andelar i ett företag. Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande tillskjuta kapital till ett företag.

För att möjliggöra ett effektivt skydd av beslutade skyddsidentiteter, och den verksamhet som bedrivs inom ramen för ett sådant beslut, bör regeringen bemyndigas att besluta om förvärv av aktier eller andra andelar i företag och om kapitaltillskott till företag som används i nämnda syften. Regeringen bör även bemyndigas att besluta om avveckling eller försäljning av aktier eller andelar i företag som innehas i motsvarande syften.

Förvärv och kapitaltillskott som sker inom Polismyndighetens verksamhet avses finansieras med medel från anslaget 1:1 *Polismyndigheten*.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 2.9 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

	Intäkter till Inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat för Intäkter som Disponeras	Akkumulerat Resultat för Intäkter som disponeras
Utfall 2019	69 413	801 653	898 417	-96 764	-832 891
Prognos 2020	83 000	530 900	734 600	-203 700	-1 036 591
Budget 2021	83 000	813 000	1 160 000	-347 000	-1 383 591

Källa: Polismyndigheten

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är främst avgifter från tillståndsgivningen. Polismyndigheten disponerar avgifter från stämningmannadelgivning, passhantering och nationella id-kort. Underskottet som redovisas ovan har främst uppstått i den avgiftsbelagda verksamheten stämningmannadelgivning men även passhanteringen har bidragit till underskottet. Den 1 januari 2020 ändrades det ekonomiska målet för stämningmannadelgivning från full kostnadstäckning till att avgiften ska bidra till att täcka verksamhetens kostnader. Underskottet i denna verksamhet kommer över tid att täckas med anslagsmedel.

Tabell 2.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

	Intäkter	Kostnader	Resultat	Ack. resultat
Utfall 2019	22 933	41 351	-18 418	-134 165
(varav tj.exp.)	(12 099)	(12 099)		
Prognos 2020	25 600	42 600	-17 000	-151 165
(varav tj.exp.)	(7 600)	(7 600)		
Budget 2021	25 600	42 600	-17 000	-168 165
(varav tj.exp.)	(7 600)	(7 600)		

Källa: Polismyndigheten

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Nationellt forensiskt centrum, utbildning av ordningsvakter samt kontroller av väktarhundar.

2.10.2 1:2 Säkerhetspolisen

Tabell 2.11 Anslagsutveckling 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

2019	Utfall	1 554 674	Anslagssparande	21 864
2020	Anslag	1 681 279 ¹	Utgiftsprognos	1 573 820
2021	Förslag	1 739 849		
2022	Beräknat	1 764 461 ²		
2023	Beräknat	1 784 993 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 749 766 tkr i 2021 års prishnivå.

³ Motsvarar 1 749 765 tkr i 2021 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Säkerhetspolisens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Med anledning av det allt mer omfattande och breddade hotet som Säkerhetspolisen har att förebygga och motverka, behöver myndigheten ytterligare förstärka den tekniska förmågan.

Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 15 000 000 kronor 2021–2023.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget bör ökas med 24 000 000 kronor 2021 och beräknas öka med 24 000 000 kronor 2022 och 24 000 000 kronor 2023.

Till följd av de kommande förändringarna inom området säkerhetsskydd föreslår regeringen att Säkerhetspolisens anslag ökas med 30 000 000 kronor för 2021, 40 000 000 kronor 2022 och 40 000 000 kronor 2023.

I syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för nationellt cybersäkerhetscenter föreslås anslaget till Säkerhetspolisen öka med 10 000 000 kronor 2021 och beräknas öka med 10 000 000 kronor 2022 och 10 000 000 kronor 2023 (se även UO 6 avsnitt 3.7.1, 3.7.8, 4.6.6).

Anslaget minskar med 4 150 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 1 739 849 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 764 461 000 kronor respektive 1 784 993 000 kronor.

Tabell 2.12 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 641 279	1 641 279	1 641 279
Pris- och löneomräkning ²	23 720	37 703	57 241
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	74 850	85 479	86 473
varav BP21 ³	74 850	84 850	84 850
- Generell besparing i statsförvaltningen	-4 150	-4 150	-4 150
- Förstärkning	15 000	15 000	15 000
- Civilt försvar 2021–2025: Säkerhetsskydd	30 000	40 000	40 000
- Civilt försvar 2021–2025: Ordning och säkerhet	24 000	24 000	24 000
- Civilt försvar 2021–2025: Cybersäkerhetscenter	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 739 849	1 764 461	1 784 993

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.3 1:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 2.13 Anslagsutveckling 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	1 602 250	Anslagssparande	34 159
2020	Anslag	1 698 586 ¹	Utgiftsprognos	1 685 175
2021	Förslag	1 718 907		
2022	Beräknat	1 734 499 ²		
2023	Beräknat	1 755 039 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 718 907 tkr i 2021 års prishivå.

³ Motsvarar 1 718 908 tkr i 2021 års prishivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Åklagarmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 1 710 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 1 718 907 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 734 499 000 kronor respektive 1 755 039 000 kronor.

Tabell 2.14 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 698 586	1 698 586	1 698 586
Pris- och löneomräkning ²	23 049	38 666	59 238
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 728	-2 753	-2 785
varav BP21 ³	-1 710	-1 710	-1 710
- Generell besparing i statsförvaltningen	-1 710	-1 710	-1 710
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 718 907	1 734 499	1 755 039

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.4 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 2.15 Anslagsutveckling 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	691 573	Anslagssparande	18 418
2020	Anslag	736 115 ¹	Utgiftsprognos	737 419
2021	Förslag	744 509		
2022	Beräknat	748 834 ²		
2023	Beräknat	756 842 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 744 509 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 744 508 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekobrottsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 680 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 744 509 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2020. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 748 834 000 kronor respektive 756 842 000 kronor.

Tabell 2.16 Förändringar av anslagsnivån 202–2023 för 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	736 115	736 115	736 115
Pris- och löneomräkning ²	10 185	14 520	22 548
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 791	-1 801	-1 821
varav BP21 ³	-680	-680	-680
- Generell besparing i statsförvaltningen	-680	-680	-680
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	744 509	748 834	756 842

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.5 1:5 Sveriges Domstolar

Tabell 2.17 Anslagsutveckling 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

2019	Utfall	5 886 829	Anslagssparande	114 657
2020	Anslag	6 271 698 ¹	Utgiftsprognos	6 087 417
2021	Förslag	6 420 878		
2022	Beräknat	6 467 946 ²		
2023	Beräknat	6 552 195 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 413 947 tkr i 2021 års prishnivå.

³ Motsvarar 6 423 003 tkr i 2021 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende de allmänna domstolarnas, de allmänna förvaltningsdomstolarnas, hyres- och arrendenämndernas, Rättshjälpsmyndighetens, Rättshjälpsnämndens, Notarienämndens samt Domstolsverkets verksamhet. Vidare får anslaget användas för utgifter avseende den regionala avdelningen vid den enhetliga patentdomstolen.

Regeringens överväganden

För att delfinansiera förändringar till följd av det planerade införandet av nya regler om faderskap och föräldraskap beräknas anslaget minskas med 2 000 000 kronor från och med 2022. Anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* beräknas ökas med motsvarande belopp.

Ansvaret för säkerhetsprövning av vissa domare flyttas från regeringen och Regeringskansliet till Domarnämnden den 1 april 2021. Från och med 2021 minskas anslaget med 1 000 000 kronor. Anslaget 1:17 *Domarnämnden* ökas med motsvarande belopp.

För att täcka initiala merkostnader med anledning av planerade nya regler inom ramen för 2021 års vårdnadsreform höjs anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under

utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner engångsvis med 9 000 000 kronor under 2022. Anslaget minskas med motsvarande engångsbelopp under 2022.

Anslaget föreslås minskas med 1 219 000 kronor 2021 för att finansiera förvaltningsgemensam digital infrastruktur, se utg.omr. 22 Kommunikation, avsnitt 4.1.1. För 2022 och 2023 beräknas anslaget minskas med 1 708 000 kronor respektive 1 574 000 kronor.

Anslaget minskas med 4 410 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Förslag om att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar förväntas träda i kraft under 2021. För att täcka kostnader för Sveriges Domstolar med anledning av förslaget höjs anslaget med 2 600 000 kronor från och med 2021. Regeringen föreslår att 6 420 878 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 6 467 946 000 kronor, respektive 6 552 195 000 kronor.

Tabell 2.18 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	6 241 698	6 241 698	6 241 698
Pris- och löneomräkning ²	146 473	200 255	274 964
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	32 707	25 993	35 533
varav BP21 ³	-4 029	-15 518	-6 384
- Nya regler om faderskap och föräldraskap		-2 000	-2 000
- Säkerhetsprövning av domare	-1 000	-1 000	-1 000
- 2021 års vårdnadsreform		-9 000	
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	-1 219	-1 708	-1 574
- Generell besparing i statsförvaltningen	-4 410	-4 410	-4 410
- Barn som bevittnar brott	2 600	2 600	2 600
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 420 878	6 467 946	6 552 195

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.19 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Inkomster som får disponeras
Utfall 2019	165 055	20 400
Prognos 2020	177 000	19 350
Budget 2021	177 000	19 350

Källa: Domstolsverket

Under 2020 beräknas avgifter till Sveriges Domstolar medföra intäkter till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 177 miljoner kronor, varav 144 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter. Därutöver inkommer intäkter till inkomsttitel från kungörandeavgifter, efterbevaknings- och tillsynsavgifter samt återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. Intäkter som disponeras härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och kopior av domar.

2.10.6 1:6 Kriminalvården

Tabell 2.20 Anslagsutveckling 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

2019	Utfall	9 020 463	Anslagssparande	-35 892
2020	Anslag	9 468 433 ¹	Utgiftsprognos	9 596 343
2021	Förslag	10 448 290		
2022	Beräknat	11 301 095 ²		
2023	Beräknat	11 678 167 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

² Motsvarar 11 218 371 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 463 985 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kriminalvårdens förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för utgifter för:

- övervakningsnämnderna,
- övervakare, biträdande övervakare, förtroendemän och
- statsbidrag till organisationer inom kriminalvårdens område.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att lämna en proposition om förändrad straffrabatt för unga myndiga. Förslagen kommer medföra ökade kostnader för Kriminalvården varför anslaget föreslås öka med 454 500 000 kronor från och med 2022. Regeringen avser också att lämna en proposition om utökade möjligheter till kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda. Förslagen innebär ökade kostnader för Kriminalvården varför anslaget föreslås öka med 39 000 000 kronor för 2021 och med 51 000 000 kronor från och med 2022.

Mot bakgrund av den ansträngda beläggningssituationen i häkten och anstalter behöver Kriminalvårdens anslag tillföras medel för att ge myndigheten fortsatta förutsättningar att kunna tillskapa fler tillfälliga och permanenta platser. Regeringen avser att lämna ytterligare ett antal propositioner inom det straffrättsliga området, vilka medför ökade kostnader för Kriminalvården. För att förslagen ska kunna finansieras

och för att Kriminalvården ska kunna upprätthålla kvalitet, effektivitet och tillräckligt god säkerhet inom verksamheten föreslår regeringen att anslaget ökas med 350 000 000 kronor 2021, 500 000 000 kronor 2022 och 750 000 000 kronor från och med 2023.

Anslaget minskas med 1 850 000 kronor 2021 för att finansiera förvaltningsgemensam digital infrastruktur (se utg.omr. 22 Kommunikation, avsnitt 4.1.1). För 2022 och 2023 beräknas anslaget minskas med 2 591 000 kronor respektive 2 387 000 kronor.

Anslaget minskas med 18 260 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 10 448 290 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kriminalvården* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 11 301 095 000 kronor respektive 11 678 167 000 kronor.

Tabell 2.21 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	9 448 433	9 448 433	9 448 433
Pris- och löneomräkning ²	143 645	214 377	322 854
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	856 212	1 638 285	1 906 880
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	-1 850	-2 591	-2 387
- Förändrad straffrabatt för unga myndiga		454 500	454 500
- Utökade möjligheter till kontroll och stöd skyddstillsynsdömda	39 000	51 000	51 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-18 260	-18 260	-18 260
- Platskapacitet	350 000	500 000	750 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 448 290	11 301 095	11 678 167

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras ¹	Intäkter som får disponeras ²
Utfall 2019	2 855	134 117
Prognos 2020	2 900	135 000
Budget 2021	2 900	135 000

¹ Avser avgifter för elektronisk övervakning

² Avser intäkter från arbetsdriften, praktisk arbetsträning och måltider.

Källa: Kriminalvården

2.10.7 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 2.23 Anslagsutveckling 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

2019	Utfall	152 541	Anslagssparande	1 714
2020	Anslag	166 347 ¹	Utgiftsprognos	165 746
2021	Förslag	171 919		
2022	Beräknat	173 141 ²		
2023	Beräknat	175 073 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

² Motsvarar 171 920 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 171 920 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Brottsförebyggande rådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för verksamheten vid ett nationellt centrum för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 160 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

För att säkerställa Brottsförebyggande rådets fortsatta arbete med att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism föreslår regeringen att anslaget ökas med 20 000 000 kronor för 2021–2023.

Regeringen föreslår att 171 919 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 173 141 000 kronor respektive 175 073 000 kronor.

Tabell 2.24 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	166 347	166 347	166 347
Pris- och löneomräkning ²	1 820	3 015	4 905
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	3 752	3 779	3 821
varav BP21 ³	19 840	19 840	19 840
- Generell besparing i statsförvaltningen	-160	-160	-160
- Centrum mot våldsbejakande extremism	20 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	171 919	173 141	175 073

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.8 1:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 2.25 Anslagsutveckling 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

2019	Utfall	451 215	Anslagssparande	-10 675
2020	Anslag	484 273 ¹	Utgiftsprognos	482 298
2021	Förslag	500 248		
2022	Beräknat	516 336 ²		
2023	Beräknat	522 280 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 512 151 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 512 151 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Rättsmedicinalverkets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

För att möta den ökade efterfrågan inom den rättspsykiatriska verksamheten och i övrigt säkerställa en ändamålsenlig bemanning ökas anslaget med 40 000 000 kronor från och med 2021.

För att finansiera förändringar till följd av det planerade införandet av nya regler om faderskap och föräldraskap beräknas anslaget ökas med 12 000 000 kronor från och med 2022. Finansiering sker genom att anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* beräknas minskas med 2 000 000 kronor och att anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknas minskas med 10 000 000 kronor från och med 2022.

Anslaget minskas med 840 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 500 248 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 516 336 000 kronor respektive 522 280 000 kronor.

Tabell 2.26 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	455 273	455 273	455 273
Pris- och löneomräkning ²	5 815	9 583	14 934
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	39 160	51 480	52 073
varav BP21 ³	39 160	51 160	51 160
- Nya regler om faderskap och föräldraskap		12 000	12 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-840	-840	-840
- Förstärkning	40 000	40 000	40 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	500 248	516 336	522 280

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.27 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	121 124	121 201	-77	18 196
Prognos 2020	120 627	133 502	-12 875	5 321
Budget 2021	129 100	131 409	-2 309	3 012

Källa: Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom framför allt rättsgenetik, delar av rättskemin samt inom rättsmedicin vad gäller utfärdande av rättsintyg. Rättsmedicinalverket tar också ut avgifter för rättsmedicinska åldersbedömningar. Under 2019 resulterade de avgiftsbelagda verksamheterna i ett negativt resultat, vilket bidrog till att det sedan tidigare ackumulerade överskottet minskade till drygt 18 000 000 kronor. För 2020 prognostiseras betydande underskott, främst i den rättsgenetiska verksamheten, eftersom inflödet av rättsgenetiska ärenden har minskat kraftigt till följd av den pågående pandemin. Även för 2021 prognostiseras ett samlat underskott och då huvudsakligen till följd av en planerad justering av avgifter inom den rättskemiska verksamheten.

2.10.9 1:9 Gentekniknämnden

Tabell 2.28 Anslagsutveckling 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor

2019	Utfall	4 755	Anslagssparande	1 026
2020	Anslag	5 709 ¹	Utgiftsprognos	3 910
2021	Förslag	4 771		
2022	Beräknat	4 819 ²		
2023	Beräknat	4 878 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 4 771 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 4 772 tkr i 2021 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter för Gentekniknämndens verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 771 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Gentekniknämnden* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 4 819 000 kronor respektive 4 878 000 kronor.

Tabell 2.29 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	5 709	5 709	5 709
Pris- och löneomräkning ²	62	120	191
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 000	-1 010	-1 022
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 771	4 819	4 878

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

2.10.10 1:10 Brottsoffermyndigheten

Tabell 2.30 Anslagsutveckling 1:10 Brottsoffermyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	47 680	Anslagssparande	722
2020	Anslag	48 374 ¹	Utgiftsprognos	48 596
2021	Förslag	43 553		
2022	Beräknat	43 891 ²		
2023	Beräknat	44 389 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 43 553 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 43 552 tkr i 2021 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för Brottsoffermyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 160 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 43 553 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Brottsoffermyndigheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 43 891 000 kronor respektive 44 389 000 kronor.

Tabell 2.31 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:10 Brottsoffermyndigheten

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	48 374	48 374	48 374
Pris- och löneomräkning ²	640	1 020	1 581
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-5 461	-5 503	-5 566
varav BP21 ³	-160	-160	-160
- Generell besparing i statsförvaltningen	-160	-160	-160
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	43 553	43 891	44 389

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.11 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 2.32 Anslagsutveckling 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

År	Utfall	104 562	Anslagssparande	21 050
2019	Utfall	104 562	Anslagssparande	21 050
2020	Anslag	121 953 ¹	Utgiftsprognos	119 769
2021	Förslag	121 953		
2022	Beräknat	201 953 ²		
2023	Beräknat	201 953 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 201 953 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 201 953 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättningar för skador på grund av brott i enlighet med bestämmelserna i brottsskadelagen (2014:322).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 121 953 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 201 953 000 kronor respektive 201 953 000 kronor.

Tabell 2.33 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	121 953	121 953	121 953
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		80 000	80 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	121 953	201 953	201 953

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.10.12 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tabell 2.34 Anslagsutveckling 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	3 063 396	Anslagssparande	-265 000
2019	Utfall	3 063 396	Anslagssparande	-265 000
2020	Anslag	3 663 357 ¹	Utgiftsprognos	3 713 992
2021	Förslag	3 650 857		
2022	Beräknat	2 385 857		
2023	Beräknat	2 385 857		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för rättsliga biträden som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Anslaget får vidare användas för utgifter som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel,

exklusive utgifter som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget får även användas för utgifter för medlare enligt 6 kap. 18 a § och 21 kap. 13 § andra stycket föräldrabalken samt rättegångsbiträde enligt 20 kap. 2 b § föräldrabalken. Anslaget får användas för utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn samt för utgifter för bevisning, parter, tolk, översättning och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser samt ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare. Dessutom får anslaget användas för utgifter som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska betalas av annan myndighet.

Regeringens överväganden

Statens utgifter för rättsliga biträden påverkas av flera faktorer, bl.a. utvecklingen av antalet förordnanden, debiterad tid per förordnande och uppräknings- och timkostnadsnormen. Utgifterna för rättsliga biträden har ökat under flertalet år, delvis på grund av det ökade målinflödet till domstolarna. Anslagets utgifter för 2021 beräknas uppgå till 3 622 000 000 kronor, därför ökas anslaget med 1 265 000 000 kronor under 2021.

Förslag om att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar förväntas träda i kraft under 2021. För att täcka kostnader för rättsliga biträden med anledning av förslaget höjs anslaget med 29 000 000 kronor från och med 2021.

Regeringen föreslår att 3 650 857 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 2 385 857 kronor respektive 2 385 857 kronor.

Tabell 2.35 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	2 356 357	2 356 357	2 356 357
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 294 500	29 500	29 500
varav BP21	1 294 000	29 000	29 000
- Förstärkning Rättsliga biträden m.m.	1 265 000		
- Barn som bevittnar brott	29 000	29 000	29 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 650 857	2 385 857	2 385 857

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.10.13 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tabell 2.36 Anslagsutveckling 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

2019	Utfall	94 372	Anslagssparande	156
2020	Anslag	112 987 ¹	Utgiftsprognos	114 186
2021	Förslag	39 987		
2022	Beräknat	39 987 ²		
2023	Beräknat	39 987 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 39 987 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 39 987 tkr i 2021 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar samt för utgifter för ersättning till vissa ombuds- och rättegångskostnader. Anslaget får även användas för utgifter i samband med statens skadeståndsansvar om den enhetliga patentdomstolen överträder EU-rätten.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 39 987 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* för 2020. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 39 987 000 kronor, respektive 39 987 000 kronor.

Tabell 2.37 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	39 987	39 987	39 987
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	39 987	39 987	39 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.10.14 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 2.38 Anslagsutveckling 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2019	Utfall	13 386	Anslagssparande	10 788
2020	Anslag	19 174 ¹	Utgiftsprognos	14 847
2021	Förslag	19 174		
2022	Beräknat	19 174		
2023	Beräknat	19 174		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas till årsavgifter och bidrag till vissa internationella sammanslutningar, internationellt samarbete och forskning med anknytning till rättsväsendets område.

Kompletterande information

Vidare får bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 5 000 000 kronor från och med 2021. Besparing på anslaget sker på grund av att medel inte har förbrukats. Regeringen föreslår att 19 174 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 19 174 000 kronor respektive 19 174 000 kronor.

Tabell 2.39 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	24 174	24 174	24 174
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-5 000	-5 000	-5 000
varav BP21	-5 000	-5 000	-5 000
- Besparing	-5 000	-5 000	-5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 174	19 174	19 174

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.10.15 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 2.40 Anslagsutveckling 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

2019	Utfall	46 622	Anslagssparande	535
2020	Anslag	57 157 ¹	Utgiftsprognos	56 575
2021	Förslag	62 157		
2022	Beräknat	57 157		
2023	Beräknat	57 157		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter i syfte att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för åtgärder mot våldsbejakande extremism.

Regeringens överväganden

År 2017 inrättades regionala brottsförebyggande samordnare vid länsstyrelserna. Det är angeläget att detta arbete utvecklas bl.a. avseende regional samordning av avhopparkerksamhet. Anslaget ökas därför med 5 000 000 kronor för 2021. Regeringen avser att återkomma med närmare anvisningar för hur medlen ska användas.

Regeringen föreslår att 62 157 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 57 157 000 kronor respektive 57 157 000 kronor.

Tabell 2.41 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	57 157	57 157	57 157
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	5 000		
varav BP21	5 000		
- Avhopparkerksamhet	5 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	62 157	57 157	57 157

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.10.16 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tabell 2.42 Anslagsutveckling 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

2019	Utfall	16 579	Anslagssparande	4 893
2020	Anslag	21 224 ¹	Utgiftsprognos	20 451
2021	Förslag	21 472		
2022	Beräknat	21 635 ²		
2023	Beräknat	21 879 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 21 472 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 21 472 tkr i 2021 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskar med 30 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 21 472 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 21 635 000 kronor, respektive 21 879 000 kronor.

Tabell 2.43 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	21 224	21 224	21 224
Pris- och löneomräkning ²	278	441	686
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-30	-30	-31
varav BP21 ³	-30	-30	-30
- Generell besparing i statsförvaltningen	-30	-30	-30
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 472	21 635	21 879

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.³ Exklusivt pris- och löneomräkning.

2.10.17 1:17 Domarnämnden

Tabell 2.44 Anslagsutveckling 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

2019	Utfall	7 990	Anslagssparande	695
2020	Anslag	8 574 ¹	Utgiftsprognos	8 414
2021	Förslag	9 648		
2022	Beräknat	9 711 ²		
2023	Beräknat	9 818 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 647 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 648 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Domarnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Domarnämnden ska ansvara för säkerhetsprövning när det gäller den som är chef för en allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol, Arbetsdomstolen och hyres- och arrendenämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö från den 1 april 2021 (Ju2020/02474/DOM). Domarnämndens utökade uppdrag medför kostnader och därför föreslår regeringen att anslaget ökas med 1 000 000 kronor från 2021. Anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* minskas med motsvarande.

Anslaget minskas med 40 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 9 648 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Domarnämnden* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 9 711 000 kronor respektive 9 818 000 kronor.

Tabell 2.45 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	8 574	8 574	8 574
Pris- och löneomräkning ²	114	171	267
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	960	966	977
varav BP21 ³	960	960	960
- Säkerhetsprövning av domare	1 000	1 000	1 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-40	-40	-40
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 648	9 711	9 818

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.10.18 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Tabell 2.46 Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Tusental kronor

2019	Utfall	77 874	Anslagssparande	30 126
2020	Anslag	143 000 ¹	Utgiftsprognos	128 677
2021	Förslag	224 000		
2022	Beräknat	198 900		
2023	Beräknat	179 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränsförvaltning och visering, samt för administration av bägge.

Regeringens överväganden

Tabell 2.47 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	113 000	113 000	113 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	111 000	85 900	66 000
varav BP21	123 000	114 000	179 000
- Rev antagande om förbrukning av EU-medel	23 000	-23 000	
- Ny fondperiod 2021–2027, tilldelning av medel	47 000	64 000	84 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	224 000	198 900	179 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Under de närmaste åren kommer projekt som genomförts inom ramen för det nationella programmet under EU:s innevarande budgetperiod (2014–2020) att slutfinansieras. År 2021 inleds en ny budgetperiod som sträcker sig till och med 2027. Förhandlingar och förberedelser pågår fortfarande inom EU avseende den nya perioden. Polismyndigheten har i uppdrag att fortsatt vara nationell förvaltande myndighet för fonden för inre säkerhet samt för fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränskontroll och viseringar.

Regeringen föreslår att 224 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 198 900 000 kronor respektive 179 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	164 336	156 506	132 506	
Nya åtaganden	67 000	117 000	43 494	
Infriade åtaganden	-74 830	-141 000	-121 000	-55 000
Utestående åtaganden	156 506	132 506	55 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	210 000	185 000	55 000	

Skälen för regeringens förslag: Europaparlamentet och rådet antog den 16 april 2014 förordningarna (EU) nr 513/2014 och (EU) nr 515/2014 som tillsammans

inrättar Fonden för inre säkerhet (ISF). Fonden är en del av flera EU-fonder kopplade till EU:s fleråriga budgetram som sträcker sig från och med 2014 till och med 2020. Utbetalningar av fondmedel kommer dock att göras även under 2021 och 2022. Verksamheten ska bedrivas utifrån ett nationellt program som delvis omfattar fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget medför således utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser anseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2022.